

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 7

БЕОГРАД 1938 ГОДИНЕ

КЊИГА 1

VI РЕДОВНИ САСТАНАК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 8 ФЕБРУАРА 1938 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАО

ПОТПРЕТСЕДНИК

ФРАЊО МАРКИЋ

СЕКРЕТАР

Д-р ДРАГАН ДАМИЋ

Присутни г. г. Министри: Председник Министарског савета и Министар иностраних послова д-р Милан М. Стојадиновић, Министар правде Милан Симоновић, Министар пољопривреде Светозар Станковић, Министар трговине и индустрије д-р Милан Врбанић, Министар грађевина Добривоје Стошовић, Министар без портфеља Војислав В. Ђорђевић, Министар физичког васпитања народа д-р Вјекослав Милетић.

ПОЧЕТАК У 18,20 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника V редовног састанка;

2 — Саопштење Уредаба Министарског савета;

3 — Саопштење законског предлога Вучетића Радисава и другова, народних посланика, о накнади штете сопственицима стоке, кола, возова и другог прибора и материјала, реквирираних за потребе војске у току минулих ратова и усвајање првенства;

4 — Избор Одбора за проучавање законског предлога Радисава Вучетића и другова, народних посланика, о накнади штете сопственицима стоке, кола, возила и другог прибора и материјала, реквирираних за потребе војске у току минулих ратова.

5 — Саопштење захтева Министра правде о издавању суду народних посланика;

6 — Одговор потпредседника Народне скупштине Фрање Маркића на кратко питање Секуле Зечевића, народног посланика.

Говорници: Војислав Лaziћ (примедба на записник), секретар д-р Драган Дамић, Радисав Вучетић, Министар правде Милан Симоновић, Секула Зечевић, Димитрије Мирковић (ради личног објашњења), Секула Зечевић (ради личног објашњења), потпредседник Народне скупштине Фрање Маркић (пет пута).

Дневни ред: Претрес у начелу, поједино-стима и коначно усвајање у целини извештаја

Одбора за проучавање предлога закона о оснивању нових окружних и среских судова.

Говорници: Известилац Богољуб Кнежевић (четири пута), Министар правде Милан Симоновић (седам пута), Мита Димитријевић, Ђорђе Јевтић (два пута), д-р Милован Пинтеровић, Живота Милановић, Љубомир Јовановић, Павао Матиша, Војислав Лaziћ, Јован Здравковић, д-р Милан Стијић, Јоца Кашанин, Сава Микић, Јоца Георгијевић, потпредседник Народне скупштине Фрање Маркић (седам пута).

Потпредседник Фрање Маркић: Господо народни посланици, отварам VI редовни састанак Народне скупштине. Молим секретара г. д-ра Дамића да изволи прочитати записник прошле седнице.

Секретар д-р Драган Дамић прочита записник V редовног састанка.

Потпредседник Фрање Маркић: Има ли ко од госпoде народних посланика какву примедбу на записник? (Војислав Лaziћ: Молим за реч!)

Реч има народни посланик г. Војислав Лaziћ.

Војислав Лaziћ: Господо народни посланици, Народна скупштина не сме да буде инструменат Краљевске владе. По овоме како наша Влада ради, она сматра да је ова Народна скупштина њезин инструменат и може да ради са њом како хоће. Међутим, Народна скупштина претставља други уставни фактор у овој земљи и, према

томе, она треба да се са њом равна и према њој поступа онако како то треба да буде, а не, господо, да се седница закаже у 5 часова а да се почиње у 6,20! То закашњење, господо, показује увреду Народној скупштини. То је увреда Народној скупштини од стране Краљевске владе, и ја протестујем против таквог рада! И, господо, узалуд је звоно читав сат звонило и позивало меродавне да дођу на седницу, у првом реду Владу а затим и Претставништво скупштинско. Међутим посланици овде чекају, а господа не налазе за потребно да одговоре својој дужности. Ја, господо, протестујем против тога па ма колико ви са деснице примали то онако олако! Јер, господо, мора се поступати онако како је ред поступати са Народном скупштином, и ми народни посланици морамо бранити овај Дом и морамо бранити право Народне скупштине!

Друга је моја примедба на сам записник, господо, што је г. секретар ојмао где је записао питање моје и питање г. Динића народног посланика сврстао готово под једну исту норму, и рекао на крају да се ја и г. Динић нисмо задовољили одговором Господина Претседника. Међутим, господо, моје питање нема никакве везе са питањем г. Динића. Његово питање је имало други правац, а моје питање сасвим други. И г. секретар био је дужан у записнику да наведе, да када је Претседник одговорио на моје питање, зашто ја нисам био задовољан његовим одговором, а није смео да сврста па да каже: говорили су и питачи Војислав Лазић и Таса Динић и нису се задовољили одговором Претседника; као год да смо заједнички питање упутили и да се заједнички нисмо сложили на томе питању.

Док међутим, господо, та два питања су у сасвим супротном правцу. И господин Секретар не може овако да води записник, само да мање пише и да мање прочита. Зато, ја протестујем против таквог вођења записника, и у исто време протестујем против тога, што се седнице не почињу, кад су заказане, тачно у одређено време. (Пљескање на левици).

Потпретседник Фрањо Маркић: Пре но што дам, господо народни посланици, реч секретару г. др. Дамићу да одговори на стварну примедбу г. Лазића у погледу састављања записника, сматрам да сам дужан, са овога места, да кажем следеће: Мени је необично жао, што је г. Лазић неколико пута употребио тешке речи: протестирам против рада Претседништва Народне скупштине. Ја могу да кажем само ово, да необично жалим што г. Лазић на тај начин инсинуира сугерирање Владе на рад Народне скупштине. Господо, ја мислим да су две трећине овога Дома сведоци да је задоцнила данашња седница услед седнице Верификационог одбора. На седници Верификационог одбора било је преко 30 чланова и заменика народних посланика, а уз то још 30 њих који су се интересирали за дебат и рад у томе одбору. Ја сматрам, господо, да је и то био исто тако важан рад, као и рад у овоме Дому. (Пљескање на десници).

Зато упозорујем и молим посланика г. Лазића, да у будуће не ставља овако неумесну примедбу. Рад није могао почети у празној сали, јер први би се нашао г. Лазић, који би тражио прозивку, да се утврди да ли има кворума за рад у Народној скупштини.

Реч има секретар г. др. Дамић да одговори на стварну примедбу г. Лазића.

Секретар др. Драган Дамић: Господо народни посланици, примедбу г. Лазића не могу примити из разлога, јер је записник састављен онако како предвиђа Пословник. Записник је састављен како прописује члан 32 Закона о пословном реду у Народној скупштини, а ако хоће детаље да прегледа г. посланик, може да види у Стенографским белешкама његов говор, и говор г. Динића. У записник се бележи најкраће оно што је изнесено и говорено у самој Народној скупштини, а детаљи могу да се виде у Стенографским белешкама.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господин секретар др. Дамић није примио примедбу г. Лазића. Ко је за то да се усвоји примедба г. Лазића, тај ће изволети седети, а ко је против, изволеће устати. (Већина устаје). Објављујем да Народна скупштина није усвојила примедбу г. Лазића, стављену на записник, и да је записник примљен како је прочитан.

Изволите чути Уредбе Министарског савета.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Господин Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова доставља Народној скупштини на сагласност:

Уредбу Министарског савета од 4 јуна 1937 године о изменама и допунама у Закону о извршењу и обезбеђењу од 9 јула 1930 године (извршни поступак); Уредбу Министарског савета од 26 октобра 1937 године о трговачким радњама великог обима; Уредбу Министарског савета од 25 новембра 1937 године о рударско-геолошком комитету; Уредбу Министарског савета од 25 новембра 1937 године о националном институту за горива и руде; Уредбу Министарског савета од 23 децембра 1937 године о санацији Шумско-индустријског предузећа Добрљин-Дрвар а. д. у интересу привредне делатности;

Господин Министар финансија доставља Народној скупштини на сагласност Уредбу Министарског савета од 25 новембра 1937 године о извршењу Уговора о испоруци југославенских дувана у листу Дирекцији пољског монопола дувана.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прочитане Уредбе Министарског савета биће упућене Финансијском одбору.

Изволите чути један законски предлог за који се тражи хитност.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Господин Вучетић Радисав и другови, народни посланици, подносе Народној скупштини на решење предлог закона о накнади штете сопственицима стоке, кола, возова и другог прибора и материјала реквирираних за потребе војске у току минулих ратова и траже да се овај законски предлог огласи за хитан. (Види прилог).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Радисав Вучетић, да образложи хитност овог законског предлога.

Радисав Вучетић: Господо народни посланици, о жртвама у крви и материјалу које је наш народ поднео у минулим ратовима нећу говорити јер о томе је било речи много, и у овој и у свима ра-

нијим Народним скупштинама. Ја ћу само подвући чињеницу, коју нико не може порећи, а то је да су највеће жртве дате од стране наше најмногобројније класе, од стране нашег земљорадника. Кад долазим да вам са овога места образложим хитност овога законског предлога, морам да кажем да жалим што кроз тако дуго време није се нашла ни једна Краљевска влада да ово питање реши. Јер, господо, ово је заиста актуелно питање и требало га је давно скинути са дневног реда. Предвиђено је да се сваке године нешто у овом погледу учини, али у ствари није учињено ништа. Наш земљорадник је ималац стоке, ималац коња, ималац волова, и он је давао држави све што је имао, и све што је од њега тражено, а често му је узимано и против његове воље. Било је многобројних случајева, када је наша војска узимала и оно од нашег сељака, што се њему није давало. Приликом померања наших фронтова, а нарочито приликом повлачења наше војске, сељак је највише морао да даје, остајући тако често пута и без игде ичега, јер му је и последњи во и коњ узиман за потребе војске. Таквих примера било је безбројно. За време великих борби на Руднику, да би спасли ситну дечицу, женску чељад и оно што им је било најпотребније за живот у збегу, сељаци су презали у мала сеоска кола и последње вочиће, напуштајући своја огњишта. Како су путеви били раскалањани, а војска у покрету, артиљерија је западала у блато, и да би извукла топове испрезала је и одузимала и последње волове и коње из кола, тако да су она ситна деца остајала по друмовима без ичије помоћи и заштите. У своје време издат је био и један распис од стране Министарства војске и морнарице војним окрузима, да прикупе све такве случајеве и издаду реверсе онима којима је одузимана стока за потребе војске. Ти реверси су заиста и издавани од стране војних округа, али када су се сељаци обраћали Министарству војске за накнаду штете били су редовно одбијани, пошто није било кредита и упућивани су на Министарство финансија. Међутим ни Министарство финансија није до данас ништа по томе учинило, и тако је сва ова штета остала ненакнађена од државе. Ја овде у руци имам већи број таквих реверса, које су надлежне власти издале сељацима, али ни један од њих и поред тога није добио до сада никакву накнаду. Ове реверсе сељаци су подносили и судовима за ратну штету, покушавајући бар тим путем да се обештете, али су их судови за ратну штету одбијали, упућујући их на Министарство војске као једино надлежно да им то исплати.

Господо, то је заиста требало платити и финансијски ефекат свега овога, колико сам ја обавештен, по прикупљеним подацима у Министарству војске, износи 30—35 милиона динара и ништа више. Ја кажем, ја жалим што сам морао констатовати да се заиста до данас није нашла ни једна влада да ово питање ликвидира. Ето, господо народни посланици, то је руководило мене и моје другове, да поднесемо овај законски предлог, и ја у име своје и својих другова, који су потписали овај законски предлог, молим Народну скупштину и молим Краљевску владу да прими хитност овога законског предлога. (Пљескање и одобравање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има г. Министар правде да се изјасни у име Краљевске владе да ли прима тражену хитност.

Министар правде Милан Симоновић: У име Краљевске владе изјављујем да примам хитност за тражени законски предлог.

Потпретседник Фрањо Маркић: Пошто је г. Министар правде у име Краљевске владе изјавио да прима хитност, ја стављам овај предлог на гласање. (*Војислав Лазих* добацује). Господине Лазиху, Ви сте онај који стално протестује на повреду Пословника, па немојте Ви бити онај који вређа Пословник. Прима ли Народна скупштина хитност за овај законски предлог? (Прима). Констатујем да је Народна скупштина примила једногласно хитност за овај законски предлог.

Господо народни посланици, пошто је Народна скупштина усвојила хитност за овај законски предлог, то смо дужни у смислу § 63 Закона о пословном реду у Народној скупштини изабрати још данас одбор за његово проучавање. Пошто су се господа из свих клубова сложила за једну листу, то молим господина секретара да прочита листу одбора.

Секретар др. Драган Дамић (чита): Заједничка кандидатска листа гласи овако: **Чланови:** Љубомир Божиновић, Никола Гавриловић, Владимир Казимировић, Карло Гајшек, Димитрије Мирковић, Стојан Раденковић, Новица Поповић, Хаџи-Љуба Патрнogiћ, Петар Косовић, Јоца Кашанин, Марко Ружичић, Ђорђе Јевтић, Милован Лазаревић, Драгољуб Ивановић, Милинко Милутиновић, Животије Јевтић, Јован Здравковић, др. Никола Шијак, Павле Гајић, Милош Рашовић и Богдан Ерцеговац.

Заменици: Боривоје Ђурић, Богољуб Кнежевић, Сава Микић, Миљкан Арџина, Артур Махник, Јован Аранђеловић, Шериф Воца Бећировић, Борисав Живалиновић, Велимир Курсулић, Ралослав Живковић, Крсто Предован, Александар Дачић, Миливоје Исаковић, Шукрија Куртовић, Рудолф Плескович, Манфред Паштровић, Радивоје Николић, Станко Ленарчич, Михаило Ђуровић, др. Драгољуб Јевремовић и Богдан Петровић.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина овако прочитану листу? (Прима). Изјављујем да је Народна скупштина примила предложену листу. Ја молим госпoду народне посланике, који су ушли у овај одбор за љубазност да се чим пре, ако је могуће још сутра, конституишу и почну рад. То прописује и сам Закон о пословном реду у Народној скупштини, а исто тако и сама важност предмета то захтева.

Изволите чути тражење г. Министра правде о издавању суду г.г. народних посланика.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Господин Министар правде тражи одобрење за продужење кривичног поступка противу г.г. народних посланика: Станковића Александра због дела из § 297 К. з.; др. Жуњевића Карла због дела из §§ 127, 128 и 130/II К. з.; Мрака Карла због дела из § 242 и 132 К. з.; Палаића Јосипа због дела из § 301 од II К. з.; др. Жуњевића Карла због дела из чл. 4 и 5 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

Потпретседник Фрањо Маркић: Ови ће захтеви г. Министра правде бити упућени Имуниетном одбору.

Господо народни посланици, г. Секула Зечевић, народни посланик, упутио је Претседнику Народне скупштине следеће кратко питање:

„Пре више од године дана поднео сам Народној скупштини један законски предлог о обавезној радној служби, за који сам тражио хитност услед велике важности истог.

И ако Краљевска влада није примила хитност, образован је један Одбор за проучавање тога законског предлога. Тај Одбор, сем конституирајуће седнице, није се састао ни једанпут.

Питам Господина Претседника зашто се овај Одбор није ни једанпут састао и када мисли радити на проучавању и доношењу овога за нашу земљу тако важног и потребног Закона?

Изволите примити итд.”

У отсуству Претседника г. Ђирића, који је овог момента заузет врло важним претседничким дужностима, част ми је г. посланику Секули Зечевићу одговорити следеће. Држим да би било најподесније да се г. посланик Секула Зечевић који је, ако се не вaram, потпретседник овог Одбора, спознаје са претседником овог Одбора г. Димитријем Мирковићем, тако да већ данас тај Одбор отпочне рад. Исто тако; ако не би успела интервенција г. Секуле Зечевића код г. Мирковића, нека се обрати на Претседништво, и Претседништво ће учинити своју дужност у смислу прописа Пословника.

Реч има народни посланик г. Секула Зечевић.

Секула Зечевић: Господо народни посланици, са левеце овога Дома и са овог истог места, а нарочито од посланика Југословенске националне странке тражено је у толико махова да овај Дом ради. Ми примамо дневнице. За једну седницу коју ћемо данас одржати народ ће платити 100.000 динара. Господо народни посланици, сто хиљада динара кошта један дан, радили или не радили, нашу државу, нашу народну заједницу. Ја Вас питам, господо народни посланици, зар је морално и зар је право да ми вучемо те дневнице, а да не дајемо оно зашта смо позвани и зашто смо од народа овамо упућени? (Одобравање на левици. —

Александар Дачић: Одрецн се у корист зимске помоћи!) Близу стотину посланика овог Дома, између којих и 40 из Југословенске радикалне заједнице, поднело је пре 14 месеци један законски предлог од изванредно велике важности, законски предлог о увођењу обавезне радне службе код нас. Одбор који је конституисан није се састао ни једанпут у години. На ово, што је изјавио Потпретседник г. Маркић, ја не могу да пристанем. Ја сам се и сам у неколико махова претседнику Одбора обратио и тражио да се Одбор састане и да ради, и господо, Претседник Одбора ми је рекао, да он не може да сазове тај Одбор, јер Влада неће да ради по томе законском предлогу. (Димитрије Мирковић: То није тачно!)

Господо народни посланици, ја сам имао прилике да објасним важност увођења радне службе код нас. Колика је то важност, довољно је напоменути да је Претседник Југословенске радикалне заједнице, сада када је био у Немачкој, нарочито један дан посветио да обиђе радове радне слу-

жбе, да обиђе Управу Арбајтсдинста и њене лагере. Ова Влада, господо, није разумела ту ствар и не разумева. Ова Влада не разумева те законске предлоге зато што ова Влада није народна. (Одобравање на левици. — Протести код већине).

Јер, господо, да је ова Влада народна влада, она не би подносила један законски предлог у међувремену као што је био онај законски предлог о Конкордату, због кога је пало 57 мртвих глава, а који се после једноставно повукао. (Жагор и граја). Господо народни посланици, ја апелујем на вас и то за одређених ми пет минута по Пословнику колико имам право свега да говорим, ја апелујем на вас, да тражите од Краљевске владе, да изнесе пред одбор тај законски предлог, и да се на томе ради, јер интерес је нашега сиромашног света, и потребе његове захтевају да се ради, и ја са овога места протествујем противу нерада ове Владе и ове Скупштине. (Пљескање на левици).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч народни посланик г. Димитрије Мирковић ради личног објашњења.

Димитрије Мирковић: Господо народни посланици, морам одмах да одбијем од себе, да сам ја рекао г. Зечевићу, да Краљевска влада овај законски предлог не жели да ради. Ја вас молим, господо, да верујете да сам у више махова разговарао са г. Зечевићем, и он ми је једном приликом рекао, да он ради нов законски предлог, који ће бити много бољи него овај што га је поднео већ, и онда сам ја рекао: па зашто онда да сазивам седницу због поднетог законског предлога од стране г. Зечевића, кад је он израдио нови законски предлог. То је све што сам имао да кажем. (Пљескање на десници).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч г. Секула Зечевић ради личног објашњења.

Секула Зечевић: Ја нисам поменуо господина колегу Мирковића са овога места, а он је мене поменуо. Ово што је навео г. Мирковић није истина. Ја додуше имам израђене новеле као додатке поднетом законском предлогу, јер сам га проучавао и радио на њему, али сам мислио да те додатке донесем у одбор. (Приговори на десници). Господо народни посланици, ја изјављујем да има још других момената које треба унети у закон, али треба одбор да се састане и да ради. (Пљескање на левици).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, прелазимо на дневни ред. На дневном је реду: Претрес извештаја Одбора за проучавање предлога закона о оснивању нових среских и окружних судова.

Реч има извештач народни посланик г. Богољуб Кнежевић.

Богољуб Кнежевић: Господо народни посланици, изволите чути извештај Одбора, који гласи:

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законског предлога о оснивању нових окружних и среских судова на својим седницама проучио је и усвојио овај законски предлог онако како га је Краљевска влада поднела Народној скупштини са следећим изменама и допунама:

У § 1 у првој реченици изостављају се речи: „Даном 1 јуна 1938 године”, па измењена та реченица гласи: „Оснивају се”.

§ 3

Овај параграф измењен и допуњен гласи:

„Овлашћује се Министар правде да Уредбом пропише територијалну надлежност оних нових судова из § 1 као и оних чија се територијална надлежност мења увођењем ових нових судова.”

§ 4

Допуњен гласи:

„Материјални и лични издаци потребни за извршење овог закона предвидеће се у буџету расхода Министарства правде за буџетске године 1938/39 и 1939/40.”

Одбор је примио на знање изјаву г. Министра правде да он резервише себи право, да у пленуму Народне скупштине поднесе амандман којим би се дефинитивно утврдио датум о увођењу у живот ових судова, с тим да ови сви судови морају бити уведени у живот најдаље до 1 јуна 1939 године.

Достављајући овај свој извештај са учињеним изменама и допунама, Одбору је част умолити Народну скупштину да га изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је г. Богољуб Кнежевић, народни посланик.

Секретар,

Богољуб Кнежевић, с. р.

Попретседник Одбора,

Љубомир Божиновић, с. р.

Чланови:

Михаило К. Љешевић, с. р.; Радивоје Милошевић, с. р.; Сава Микић, с. р.; Бранко Тодоровић, с. р.; Јоца Кашанин, с. р.; Живојин Димитријевић, с. р.

Текст закона гласи овако:

ЗАКОН

О ОСНИВАЊУ НОВИХ ОКРУЖНИХ И СРЕСКИХ СУДОВА

§ 1

Даном 1 јуна 1938 године оснивају се:

1) **Окружни судови:** на подручју Апелационог суда у Београду: у Лозници, Краљеву, Књажевцу, Алексинцу, Великом Градишту и Туприји; на подручју Апелационог суда у Скопљу: у Гњиланима, на подручју Великог суда у Подгорици: у Колашину; на подручју Апелационог суда у Загребу: у Карловцу и на подручју Апелационог суда у Љубљани: у Мурској Соботи.

2) **Срески судови:** на подручју Апелационог суда у Београду: у Салашу за срез крајински, у Руднику за срез качерски, у Краљевом Селу за срез тимочки; на подручју Апелационог суда у Скопљу: у Истоку за срез источки, у Србици за срез дренички, у Берову за срез малешки, у Тутину за срез штавнички, у Подујеву за срез лабски, у св. Николи за срез овчеполски, у Лужном Броду за срез поречки; на подручју Великог суда у Подгорици: у Горанском за испоставу Беранско среза шавничког; на подручју Апелационог суда у Сарајеву: у Тешњу, Дрвару, Посушју, Отаку, Вел. Кладуши, Кулеи Вакуфу, Ко-

зарцу, Калиновику и Варешу; на подручју Апелационог суда у Сплиту: у Нину.

§ 2

Седиште среског суда у Дарди на подручју Апелационог суда у Новом Саду преноси се у Бели Манастир истог подручја.

§ 3

Овлашћује се Министар правде да Уредбом пропише територијалну надлежност судова из §-а 1.

§ 4

Материјални и лични издаци потребни за извршење овог закона предвидеће се у Буџету расхода Министарства правде за 1938/39 годину.

§ 5

Ближа наређења за извршење овога закона прописује Министар правде Уредбом.

§ 6

Овај Закон ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама”.

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има Министар правде г. Милан Симоновић. (Бурно одобравање у центруму и на десници).

Министар правде Милан Симоновић: Господо народни посланици, поводом овог законског пројекта сматрам за потребно да Народној скупштини дадем извесна бар краћа објашњења. Свима је вама добро познато да смо у нову, уједињену и велику отаџбину ушли са различитим правним подручјима и са разноликим законодавствима, које нам је, разуме се, наша прошлост оставила у наслеђе. Рад на унификацији такође вам је познат. Њему се приступило скоро одмах после ослобођења и уједињења и, хвала Богу, тај је посао приведен крају. И сама унификација судског законодавства морала је неминовно да повуче и унификацију једнообразности саме организације редовних судова. Та организација нова, није такође могла одмах свуда да буде примљена, јер је та организација била у тесној вези са ступањем на снагу поступника, како кривичног и грађанског, тако и ванпарничног итд. Како је то питање сада скинуто са дневног реда, јер су они проширени на целокупну нашу државну територију, то је, разуме се, дата могућност да се и допуне у смислу Закона о редовним судовима, да се допуни та организација самих тих редовних судова. Из тих разлога и потекао је овај законски предлог.

Ја морам, истине ради да подвучем чињеницу, да је приликом те промене у организацији судова десило се било, специјално баш на територији бивше Краљевине Србије, да су многа места, која су имала првостепене судове, а који су имали надлежност садашњих окружних судова, остала била без тих и таквих судова. Сасвим је разумљиво да су места, која су већ имала такве судове, желела да их и даље имају. И из тих жеља, као и из жеља народа, да има што ближе судове, да га одлазак у суд што јевтиније стаје, потекао је и овај законски предлог.

Али, и ако ја нисам поднео овај законски предлог, јер га је поднео мој претходник, ја сам

га спровео кроз Одбор Народне скупштине, који је био одређен за тај посао, и данас имам част да га браним овде пред Народном скупштином.

У томе међувремену у овоме ресору, господо народни посланици, имао сам прилике констатовати да се појавило необично много захтева, не само у крајевима Србије, која је имала овакве првостепене судове, него, што је интересантно, и у крајевима преко Саве и Дунава, који су већ били имали скоро истоветне данашње судове, у погледу судства, и који су имали велике окружне судове.

Ја, примера ради, могу да вам наведем да се у Славонији појавила тежња за оваквим судовима. Брод, Дарда, Вировитица, Подравска Слатина и низ других места, истичу своју жељу да имају окружне судове, односно да се постојећи окружни судови расподеле тако, да свако од ових места добије окружни суд.

Појавила се тежња и код виших судова. Тако је, на пример, Осјек истакао, како је пренатрпаност код загребачке Апелације, и како је потребно да се у Осјеку оснује нов Апелациони суд и издвоји то подручје из досадашњег загребачког Апелационог суда.

Сви ти захтеви, од којих многи могу, господо, бити савршено оправдани и збиља одговарати народним потребама и интересима, нису могли да буду узети приликом израде овог законског пројекта у разматрање, тако да би могли бити усвојени, из једног сасвим разумљивог разлога: што је сваки наш овакав рад ограничен финансиским могућностима. Ја морам да одам признање г. Министру финансија да ми је ипак приликом мог доласка у ресор Министарства правде учинио тај попуст, односно ту концесију, што је буџет Министарства правде повећан за 35 милиона. Са тих 35 милиона ја сам предвидео и осигурао финансиске могућности за увођење у живот само окружних судова предвиђених овим законом, али нисам имао могућности да обезбедим у овој буџетској години и увођење среских судова, које се предвиђа овим законским пројектом, а о каквим новим захтевима, разуме се, да није у овој прилици засад било могућно ни разговарати. Ја не велим да су ти захтеви, као што сам већ казао, уопште неоправдани и да им није потребно изићи у сусрет, али молим господу која су заступала те захтеве да увиде да у овој буџетској години то није изводљиво и да то остаје за наредне буџетске године. Ја верујем да неће проћи дуго времена када ћемо свима народним жељама моћи и у том правцу да одговоримо и да их задовољимо. Стога ја молим господу народне посланике да овај законски пројекат изводе усвојити. (Пљескање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Мита Димитријевић.

Мита Димитријевић: Господо народни посланици, у питању среских судова мало који од посланика да није чинио оправдане интервенције, како би његов срез, или њему близак срез добио срески суд, не само ради тога да срески суд буде један декор него ради тога да се задовољи једна народна потреба. Захтеви су били многобројни, како рече сам г. Министар правде. Ти су захтеви остали у многоме неиспуњени, али ово што је свршено, то је такве природе да претставља на-

родну потребу. И ја лично у прошлој буџетској дебати нарочито сам истицао потребу да се оснује срески суд у Берову и у Светом Николи и према томе сматрам да овај законски предлог одговара народној потреби и ја ћу гласати за овај законски предлог. (Пљескање на десници и у центруму). Гласаћу за овај предлог, господо, са још једном жељом да и остала места у којима се осећа слична потреба добију среске судове.

Господо, територије појединих среских судова на подручју апелационих судова Скопља и на другим местима, Загреба, Љубљане, Новог Сада тако су велике да су срески судови од многих места врло удаљени. Ја ћу рећи, на пример, зашто је потребан беровски суд. Народ је морао из целог Малеша да силази преко планина у Струмицу; исти је случај и са Светим Николом. Морамо признати да иако постоји потреба да се створе окружни судови, који би били надлежни за више срезова, ипак, интерес народа захтева оснивање нових окружних и среских судова.

Али овде треба рећи оно што је најважније. А то је да срески судови буду снабдевени свим оним што им је потребно, не само особљем него и материјалом, без кога судови не могу бити. Овим законом уважена је потреба народа, да се децентрализују велики судови. Тако, на пример, господо, стари Окружни суд у Пожаревцу, знамо да је захватао огромну територију пре рата, али доцније је био децентрализован, и створена су, затим, три суда: у Пожаревцу, у Градишту и у Петровцу на Млави. Од та три суда два су остала без окружног суда, а овим законом добија Градиште, што је врло добро. Исти је случај, рецимо, са Књажевцем. Књажевац је добио суд 1833 године. Тај суд могао је славити стогодишњицу, али тога суда није било, и повраћај тога суда то је задовољење и једне традиције тог суда и задовољење народне потребе. Можда ће наш друг г. Лазаревић мало да се срди на мене, ако кажем да срески суд у Краљевом Селу није баш тако потребан, јер ја знам да даљина Краљевог Села од Књажевца није већа од 12 километара. (Чује се: Мало више!). Господо, не игра никакву улогу да ли је ово село удаљено још који километар више, али стоји ово што рекох. Исто тако постојао је окружни суд у Лозници, па је после спојен са шабачким судом, па се сад опет враћа у Лозницу. Ја хоћу овим да кажем, да ми, ако будемо ишли тим путем и будемо оснивали судове према народним потребама и лепим традицијама, које су везане за поједине судове, биће добро. Господо, нагомилавају се послови у судовима врло много. Административни живот постаје све сложенији и готово сви послови, може се рећи, сигурно преко 70% иду преко судова. Нису то увек само парничне ствари, него то су административни животни односи, који добивају легалан израз пролазећи кроз судове. Господо, и то је разлог због чега би требало овај закон донети и проширити на још већи број судова. Али има још један разлог кога можда г. Министар, као стручан човек — правник, мање узима у обзир, а то је, да треба створити судове и у малим местима због становништва, које је лишено везе са интелигенцијом, тако да би се оснивањем среских судова у тим малим местима подигао културни ниво тога краја самим доласком и везама са особљем судским, пошто се може сма-

трати да је судско чиновништво готово најинтелектуалније у реду чиновничком.

Али, господо, сад морам да учиним један апел који важи за све среске судове. А то је. Није важно само да поставимо судове, него је важније да их снабдемо довољним и стручним особљем. Ја мислим да ме ни један од мојих другова ни са левице ни са деснице неће демантовати да има срезова и код њих, а ја ћу рећи за два до три среза око Скопља, да тамо судови немају особља колико је апсолутно потребно. У појединим срезovima има само по један судија који ради, док је за суд потребно најмање тројица. Један је потребан за грађанске ствари, други је потребан за кривичне, а трећи за извиљај. Поред ових послова ми имамо судова у којима се раде и шеријатски послови, и ја за извесне судове у моме крају могу слободно да кажем, а нарочито где има муслиманског света, да ти судови због оскудице у особљу апсолутно нису у могућности да одговоре своме задатку.

Још нешто, господо! Ми морамо водити рачуна и о томе да старешине буду људи искусни, да буду људи од извесне праксе, да не буду новајлије од јуче, да не буду само регрути тамо. Јер имамо прилике да видимо поред старешине судова, који и сами не броје много година праксе, као његове помоћнике сасвим младе људе, судијске приправнике, који нису довољно стручни у пословима и који, с тога, и не дају оне резултате које треба да даду.

Још један апел, господо, и то врло важан. Ја сам присуствовао неким правничким конференцијама, и видео сам, да је један од главних њихових захтева тај, да они, баш у жељи да свој дух што више спреме, да подигну своје схватање и да допуне своје образовање, да они баш због тога траже извесне додатке, да би могли да купе она учила, којима сваки судија треба да буде снабдевен. Ако би, господо, ко питао Гену Кона: колико коштају збирке закона и њихови коментари, без којих ниједан судија не може да буде, ја вас уверавам да се, и при најбољој наклоности Коновој не могу добити без шест до седам хиљада динара. А ја тврдим, господо, да има и судова који немају ни најосновније законе. Ако им дође какво питање или какав проблем мало сложенији, они немају потребне законе и коментаре да тај проблем реше. С тога, господо, кад снабдевате извесна места са среским судовима, ви их снабдите и са стручним особљем и снабдите их са свима материјалним потребама, почев од закона и коментара па до свега онога без чега они не могу као што треба да врше своју дужност. А сем тога, господо, знајте још и то, да су многи наши судови, бар они у Јужној Србији, смештени у таквим зградама, да ове пре личе на неке друмске механе, него ли на среске суднице. Нека се господин Министар правде користи оном одредбом у буџету у којој се каже: „Овлашћује се Министар правде да одреди у буџету предвиђене суме...“ Према ономе што знамо и што смо видели у буџету, ја унапред могу рећи да не верујем да је господин Министар правде прорачунао ове суме с обзиром на неодложне потребе ових судова који се сада отварају. Ја мислим да не треба да се штеди кад су у питању судови, кад треба да се подигне њихово достојанство до оне висине, на којој они треба да буду.

Што се тиче територијалног разграничавања среских судова, и то је један проблем, и то чисто топографски, један проблем о којем треба да се води рачуна не само о удаљености него и о брзини решавања. Не треба се у том ослонити на мишљење једног среског начелника, код којих дејствују и сваки други разлози. Ограничење територије среских судова треба да буде предмет једне озбиљне студије.

На крају још нешто. Све ово оснивање нових судова не значи много, ако не дође онај закон о судијама којим треба да се крунише рад у стварању доброг, независног и способног судства. Што пре треба да дође закон о судијама. Тај је закон насушна потреба. То је закон који је предвиђен и самим Уставом а и Устав је закон. Питање сталности и независности судија базирано је на Уставу. Али Устав наређује, да се дође и до једног одређеног закона о судијама. И са оваквим одредбама уставним установљује се сталност. Али има и других проблема за стварање доброг судства. Ми треба да приђемо оном коначном решавању судијског положаја и подигнемо достојанство судства до највише висине, а то се може учинити једино законом о судијама, којим ће се обезбедити судијама сталност и независност при изрицању правде.

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Ђорђе Јевтић.

Ђорђе Јевтић: Господо народни посланици, још пре него што су места као Књажевац и друга присаједињена Кнежевини Србији постојао је првостепени суд у Горњем Милановцу, а данас га нема, а нема га ни у предлогу новог закона о оснивању среских и окружних судова.

Да је дошло до тог суда сигурно је била заслуга старих Рудничана јер ако је ико играо важну улогу у борби за ослобођење и уједињење то је руднички крај. Он је извршио подизање устанака, дао Обреновиће, Хаџи Ђеру, Мутапа, Дренчиће, Арсенија Лому и све оне који се опевају у нашим песмама, а данас се о томе крају ретко говори, данас је толико запуштен, да, замислите, где је Београд а где Јавор, и на отстојању од 250 километара има свега један првостепени суд, а то је суд у Чачку.

И сада долази до оснивања нових судова. Ја немам ништа против тога да се ти судови оснивају, али треба да се води рачуна о томе како се оснивају. Док се оснива Окружни суд у Ђуприји која је далеко 10 километара од Јагодине, где постоји европски пут, има железницу, дотле се не оснива у рудничком крају, који је потпуно занемарен.

Ја морам да замерим што се ови окружни судови дају по политици, јер и ми смо имали политичаре, имали смо Драшковића, који није ни пандура поставио када је био Министар, а исто тако и генерала Терзића, који као Министар војни за време рата није ни најближе рођаке спасавао рова. Данас политичари вуку сваки у свој крај, па ако хоћете и наш Претседник Владе, кога је родила унука Хаџи Мелентија, и он је из онога краја, али ми се нисмо ослањали на политичаре, него да нам се да према стварној потреби.

Господин Министар правде каже да нема кредита, али када се је могло наћи кредита за пове-

ћање буџета од 1,280 милиона, могло се је наћи и за оснивање овог суда.

Ја ово говорим у име свих оних људи који морају да иду 80 и 100 километара до суда, у име краја у коме нема ни жељезнице, ни пута и изјављујем да ћу у начелу гласати против овог закона, јер је неправедан и запоставља крај из кога сам ја.

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик д-р Милован Пинтеровић.

Д-р Милован Пинтеровић: Господо народни посланици, постоји једна правосудна потреба, која претставља већ 50 година предмет живе дискусије у крају из кога долазим. То је питање Апелационог суда у Осјеку, о којем је и господин Министар правде у свом експозеу малочас говорио. Са питањем образовања Апелационог суда у Осјеку бавила се још земаљска влада Краљевине Хрватске и Славоније, а од 1918 године на овомо познато ми је, да се је ресор Министарства правде опетовано тим питањем бавио.

Увек и свагда утјецали су на решење тога питања национални и партиско политички разлози, а никако није могла у томе да победи стварна потреба правосуђа и привредна потреба тога краја, за које је тај Апелациони суд имао да служи. Сваки онај који брзо погледа на географску карту и на месне саобраћајне прилике тога краја, који отприлике обиљежава бившу Краљевину Славонију, сваки ће доћи до уверења, да је управо апсолутно немогуће, да у Загребу један једини Апелациони суд може послужити као друга инстанца за читаво правно подручје Хрватске и Славоније, једно подручје, које још и данас живи под засебним приликама, јер правосуђе још није потпуно изједначено у целој земљи. На томе подручју постоје данас са новооснованим карловачким судом 10 окружних судова, и према тих 10 окружних судова на томе подручју налази се још 81 срески суд, дакле, просечно 8 среских судова на један окружни суд. Удаљеност тога подручја, од истока на запад, износи више од 500 километара у уздужној линији. Значи, да парничари из Земуна, на пример, морају ићи на позивну или касациону расправу око 450 километара до Загреба. То је, господо, једна потпуна немогућност, нарочито кад се узме још у обзир, да на расправе долазе не само парничари него и вештаци и сведоци. Осим тога има и таквих поступака, где трошкове сведока сноси и држава, па је то и за саму државу много већи терет.

Све ово увиђала је и ранија земаљска влада Хрватске и Славоније, увиђало је ове разлоге и Министарство правде све од 1918 године, под којим било титуларом да се је налазило. Међутим ипак није се нашао ни један Министар правде досада који би овом основном, праведном и правосудном политичком и праведном захтеву удовољио. Морам рећи, господо, да смо баш од ове Владе очекивали да ће ту велику потребу задовољити приликом подношења овога Закона о окружним и среским судовима, те да ће решити ово горуће правосудно питање Краљевине Југославије. Ако за то питање није било разумевања код ранијих режима, јер ни један од досадашњих режима Краљевине Југославије од 1918 године па до данас, за пуних 20 година, дакле, није сматрао за потребно да задовољи ову најважнију потребу

правосуђа наше Краљевине, ми смо се надали, да ће бар то ова Краљевска влада учинити. Г. Министар правде образложио је свој негативни став према овоме захтеву тиме, што је то буџетско питање. Нека ми дозволи г. Министар правде, да га опетовано упозорим, да има један закључак градског већа осјечког из 1932 године, закључак који гласи да градска општина осјечка пристаје да сноси и осветљење и огрев, и да ће дати и бесплатне просторије за Апелациони суд у Осјеку. Према томе остаје још врло мало за буџетске потребе Апелационог суда у Осјеку, ако се уважи и то, да се лични расходи Апелационог суда у Загребу тиме знатно растеређују, а могло би се још код појединих партија наћи неке уштеде, па да се тој потреби удовољи.

На крају морам истаћи да би било и правично томе историском граду Осјеку, коме је до сада стално све одузимато, било би правично дати бар овим извесну накнаду за све оно што је Осјек досада изгубио. Осјек је био не само привредни центар него и политичко-управни центар, он је био средиште Жупаније, па услед оснивања бановина, Осјек је то изгубио. Велики број чиновништва отишао је из Осјека, па узгред спомињем, да је услед тога трпело и славизирање, дакле кроатизирање тога града, града који је стално под разним управама био изложен туђинском утицају. Када би се овој потреби удовољило могло би се приступити и даљем послављењу или појугослављењу града Осјека. Дакле не само да би се решило привредно питање Осјека, него и питање национално-политичко, а што је главно, решило би се и једно главно питање правосудне политичке потребе.

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Живота Милановић.

Живота Милановић: Господо народни посланици, долазим да са овога места помогнем предлог нашег посланичког друга д-р Милована Пинтеровића. О овом питању Апелационог суда у Осјеку ја сам говорио и као члан Финансиског одбора и пледирао сам да се то питање креирања осјечке Апелације једном приведи крају. Данас имамо овде закон о установљењу нових среских судова и стварању окружних судова, и видимо да се чини опет једна грешка као што се код нас то обично ради у свима питањима. Тешко је разуверити, господо, људе једнога краја, који трпе очито од једне неправде, када виде како се други крајеви помажу, како се други крајеви фаворизирају у многим другим питањима. Ја не могу, господо, да објасним оном народу у Славонији зашто није добио Апелациони суд у Осјеку, кад ми кажу како је могао добити онај крај Окружни суд, који је 8 километара удаљен од другог Окружног суда. Није потребно да чинимо овакве грешке. Ово су очите неправде, ово не можете оном народу да докажете, него ће опет да кажу: То нам даје Београд! То нам даје Србија! Зато смо о њој сањали и певали!

Господо, ја ћу са овога места да учиним апел на Краљевску владу и да учиним апел на г. Министра правде да ово питање приведи крају и да га коначно он реши. Министри који су били пре њега увиђали су потребу овога питања, говорили о оправданости његовој и говорили су да то питање збиља треба да се реши и да га хоће

они да реше. Они су један по један одлазили али то питање је остајало нерешено. Ја бих желео да и данашњи Министар правде не оде са овога места а да ово питање не реши. Господо, ви видите да се многим крајевима повлађује. Подижу се у многим крајевима болнице, подижу се жељезнице, експлоатишу рудници, праве се разна предузећа да се томе народу помогне. И ја, господо, у принципу немам ништа против тога, нека се ради, нека се помаже где је потребно и где се год може, али један крај који није ништа добио у овој земљи од почетка ове државе, то је сигурно Славонија. Она никада није досађивала, није доводила депутације. Очекивала је да ће јој се дати што је нужно и потребно, очекивала је да јој се да оно што неће повлачити милионске зване: стварање Апелационог суда у Осеку. Тај крај стално је слао петиције, стално је слао молбе. Он је ишао чак тако далеко и казао владама у Београду: ми ћемо дати стан, платићемо осветљење и огрев, али само дајте тај суд Осеку. И, господо, све владе су овде остајале, и нису хтеле за то да чују. Ја сам са другом Пинтеровићем био код г. Претседника Владе, и господин Претседник Владе прихватио је овај наш предлог. (Милан Петковић: Љубазно се насмејао!) Није се љубазно насмејао. И били смо и код г. Министра финансија, и он је прихватио овај наш предлог, али су обојица казали, да то питање треба да расправе са г. Министром правде. Господин Министар правде то питање може да реши. То питање не захтева велики финансијски ефекат. И ја чиним апел, и молим вас, господо, и с леве и с десне стране, да један једини предлог тога краја, који ову земљу неће ништа коштати, који ће њој много допринети, да тај предлог, господо, помогнете. (Војислав Лазич: Опозиција га прима!). Ми сви говоримо да правда држи земљу и градове. Јест, господо, правда је само онда правда, ако је она ефикасна, ако је брза и ако није скупа. Али онде, где је правда скупа, ту мали човек не може да нађе правде, он не може да иде пред суд. Не може од Земуна и Батајнице да иде чак у Загреб да се суди код апелације, и дигнуће руке од правде, гутаће неправду, јер нема сретстава да ту правду тражи код суда.

Господо, дужност је свих нас, који доносимо законе, да водимо рачуна о тим потребама народним. Исто тако не могу разумети, како се може бранити, да Барања иде чак у Сомбор, да тражи правду. Она мора да прелази чамцем преко Дунава, и да иде у Сомбор да тражи правду, а има Осек пред носем, на педесет километара. Та цела покрајина мора ићи и то преко Осека и преко Даља у Сомбор да тражи правду, а прелази један окружни суд.

То су, господо, ствари, које се могу решити само ако се има добре воље и увиђавности.

Ја ћу са овога места да се одужим својој савести, да сам као посланик тих крајева и тога краја озго, учинио своју дужност, и ако се не би овај мој предлог прихватио, и поред свих ових молби тога краја и града Осека, ја, господо, не бих могао да гласам за овај предлог.

Верујући, да ће Краљевска Влада примити ово, ја бих онда у томе случају гласао за овај законски предлог. (Пљескање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Љубомир Јовановић.

Љубомир Јовановић: Господо народни посланици, као што и сами знате, ја припадам опозиционој групи, али како моје место Алексинац, које ја претстављам овде, овим законом добија сатисфакцију, јер му се враћа атрибут, који је одузет прошлим режимима, то ћу гласати за овај законски предлог. (Пљескање). Гласаћу, господо, тим пре, што је господин Министар правде схватио положај Алексинца у толико, што је Алексинац имао један од најстаријих судова, где је господин Министар правде раније сарађивао. Алексинац је, као што и сами знате, привредна варош у центруму, и кроз Алексинац пролазе два, управо три среза. Мени је особито драго, што се овом приликом, као што сам рекао, изишло у сусрет Алексинчанима, јер су добили сатисфакцију, али се надам да ће г. Министар правде исто тако водити рачуна и о тој територијалној надлежности. Имао бих само још нешто да додам. Драго би ми било, ако би г. Министар шума, као и Краљевска влада, вратили Алексинцу још један атрибут, а то је Шумску дирекцију, која му је неправедно одузета.

Завршујући свој говор, сматрам, да ће се и тај атрибут вратити натраг Алексинцу, и на тај начин још једном приликом документовати сатисфакција граду Алексинцу. Гласаћу за овај законски предлог. (Пљескање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Павао Матица.

Павао Матица: Господо народни посланици, када узмемо овај законски предлог пред себе, видимо да се неки крајеви или нека места фаворизирају ради појединих личности, док се неки заостављају. Како се види, у овом законском предлогу не ради се према потребама народа, него према потребама партије или појединих партијских људи. Господо, то је јасно свакоме ко узме овај законски предлог у руке. Колико места има, господо, где нема среских судова, где би били преко потребни срески судови, јер их нема. Срески судови, који би били народни, безувекно су потребни јер су најближе народу, ти срески судови се не оснивају, а оснивају се за вољу појединих партијских личности судови који нису тако потребни, као што су ти срески судови.

Господо, ако само мало погледамо места, која су набројена у овом законском предлогу, видећемо одмах јасно да ту игра главну улога нека партијска политика. Из излагања предговорника г. д-р Пинтеровића и г. Животе Милановића ви сте видели да за Апелациони суд у Осеку није било разумевања. Зашто? Ја мислим да је томе узрок не у томе што не би видео г. Министар правде потребу тога Апелационог суда, него што нису, могуће, ти, посланици из тога краја повољни Влади. Дакле, није овај Закон рађен по потреби народа, него онако према личном схватању и разумевању.

Господо, да Вам кажем само неколико речи за Округ варајдински, за Окружни суд у Варајдину. Окружном суду у Варајдину припада 10 срезова, а тих 10 срезова износи 500.000 људи. (Један глас са деснице: Све је то везано жељезницом!). Ништа жељезницом, брате. То је баш

оно. Жељезницом су везана само три среза тамо, а ови други срезови морају различитим путевима да иду 100 километара, 80 километара и 90 километара далеко. И ја сам тражио овде у Одбору да се оснује окружни суд у Крапини, да се олакша Окружном суду у Вараждину. Наравна ствар, будући да нисам члан владине већине, макар је то ствар најоправданија, макар ту гравитира 5 срезова са неких 200.000 људи, ипак се то није уважило. А уважило се ово, да се један окружни суд на 15 километара далеко оснива од другог окружног суда. Тако је то, на пример, случај код Ћуприје и Јагодине. Али, треба овде неко да се задовољи партијски, па треба ту основати нови Окружни суд. Има ту жељезничка веза, има интернационални пут асфалтирани, има све могуће, као што је наш друг пре поменуо, ту се оснива, а где су фактички потребни, у планинским крајевима, као што је планински крај кога ја заступам, ту се не оснивају ти окружни судови. Ја сам тражио, такође у Одбору, срески суд за Иванић-град, који је за време злогласне владе Куена Хедерварија био докинут ради опозиционог става влади, па ни то се није уважило.

Господо, има, на пример, окружни суд у Књажевцу, који је удаљен неких 20 до 30 километара од Зајечара. Како? Кажу да је то за вољу једног народног посланика, који је овде доле потписан под овим законским предлогом, зато да се напакости г. Аци Станојевићу, да г. Аца Станојевић није могао кроз толике године да испослује тај окружни суд, да се покаже да је садашњи народни посланик већи од г. Аце Станојевића, који није могао кроз толики низ година да дође до окружног суда. (*Љубомир Божиновић* упада у реч). Колико сте Ви, г. Божиновићу, добили гласова? (*Љубомир Божиновић*: Ја сам добио 5.210, а колико сте добили Ви?) А колико је дописано? (*Љубомир Божиновић*: Ништа!).

Онда узмимо Суд у Лозници. До сада је Окружни суд био у Шапцу. Цела она околина: Подриње и Мачва од вајкада инклинирају према Шапцу. Шабац је био средиште културно и економско за Мачву. То је центар целог подручја Подриња и Мачве у предратној Србији. Шабац је и у рату одиграо велику улогу. Добио је највише одликовање и од Француза и од Чеха. Сада се цепа тај Окружни суд у Шапцу да би било удовољено нечијој жељи, да се оснује окружни суд у Лозници. (Један глас у центруму: И раније је био суд у Лозници!). Али када су успостављени срески судови, онда свакако није потребно толико окружних судова.

Пошто је овај законски предлог по г. Министру правде предложен овако како не одговара потребама народним, како не одговара нити потребама правде, и пошто је г. Министар правде овде запоставио целокупне крајеве, оне преко, занемарио Апелациони суд у Осеку, занемарио потребу да се оснују потребни срески судови, које сам тражио, и потребан окружни суд у Крапини, ради тога ја ћу гласати против овог законског предлога.

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Војислав Лазич.

Војислав Лазич: Могли бисмо, господине Претседниче, да причекамо г. Министра правде док дође, пошто није сад присутан.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господин Министар правде Вас вероватно слуша.

Војислав Лазич (наставља): Ја ћу га мало причекати. (Гласови на десници: Говори, Војо!) Хоћу да причекам мало док дође г. Министар. Ја поштујем г. Министра па хоћу да говорим у његовом присуству. (У овом моменту Министар правде г. Милан Симоновић улази у скупштинску дворану).

Господо народни посланици, ми имамо пред собом један законски предлог по коме се оснива нових 10 окружних судова и 21 срески суд и премешта се 1 срески суд из једног места у друго. Господо, да би смо дали свој глас о овом законском пројекту ми би смо морали прво да уђемо у мотиве Краљевске владе који су је руководили за оснивање нових окружних и среских судова.

Ми смо имали до сада закон по коме су утврђени досадашњи окружни и срески судови. Поред тог закона добивамо сад овај закон који повећава број окружних и среских судова и поставља их у извесна места где ти судови до сада нису били. Кад би мотиви Краљевске владе били заиста из осећаја према народу и према народним потребама онда би човек могао да каже: па, добро је! Али, господо, да уђемо мало дубље, да погледамо мотиве и ми ћемо наћи да су овде чисто политичко-партијски мотиви. (*Павао Матица*: Тако је!). Још нешто више, господо, плаћање оним посланицима који су гласали за Конкордат. (Одобравање на левици. — *Ђорђе Јевтић*: Не свима, Војо, јер и г. Матица је гласао за Конкордат!). Да је то тачно ја ћу да вам наведем један пример. На пример, г. Петар Богавац кад је требало гласати овде за Конкордат или против Конкордата добио је телеграфски налог од својих бирача да гласа против Конкордата. Али он је одговорио: Морам гласати за Конкордат да би добили окружни суд. Бирачи су му на то одговорили: Гласај ти против Конкордата па макар ми тај суд и не добили! Дакле, народ много правилније цени него што цени то Петар Богавац, него што то цени Краљевска влада. Али Краљевска влада је, најзад, остала при своме обећању и сада подноси овај предлог, да на тај начин да некакву сатисфакцију онима који су гласали за Конкордат, и ради тога што су од народа претрпели страшне муке и батине. Господо, да је се ту водило рачуна о народним потребама а не о чисто политичко-партијским мотивима онда, свакако, не би се обишао Горњи Милановац, о којем је говорио наш посланички друг Ђорђе Јевтић, који је у вашој већини до сада био, и сасвим оправдано рекао: Не могу да гласам за овај законски предлог, јер је основан на чисто политичко-партијским побудама. То је он рекао, господо, јер осећа и ја то осећам и то исто осећамо ми сви који објективно посматрамо овај законски предлог. Па, господо, Окружни суд у Плевљу био је основан још 1880 године. Од тада је он био па све до доношења закона који данас важи, када је укинута и тамо га сад нема, а народу је неопходно потребан, па сво видите и то да се Плевље обишло, а зашто? Зато што посланик тога места није члан ЈРЗ, није гласао за Конкордат, него је гласао против Конкордата.

Господо, срески суд за качерски срез метнули сте на Рудник. То је, господо, крајња среска пери-

ферија, таква, да у крају где ће бити средњи суд нема више ни једне куће, уместо да сте суд поставили у Белановици, онамо где је средина среза и где ће заиста моћи корисно да послужи оном народу.

Господо, сад имамо овде § 3 код овог Закона, по коме се оставља министру да он одреди територијалну надлежност извесних средњих судова у овом закону предвиђених и да тако исто одреди и територијалну надлежност оних срезова, где се буде досадашња организација среза мењала због увођења ових нових средњих судова. Господо, ми то не можемо да дозволимо. На овај начин оставља се г. Министру да он сам кроји срезове по своме нахођењу како хоће. И, господо, биће случајева... (Један глас са деснице: Где изискује потреба!) Где изискује политичка и партиска потреба појединих посланика, али то неће бити потреба народа, него политичка потреба партије ЈРЗ. Па тако исто, господо, ја никако не бих могао да се сложим ни са одредбама у тачки 2 § 1 овог Закона, где се каже овако: „На подручју Апелационог суда у Сарајеву оснивају се средњи судови: у Тешњу, Дрвару, Посушју, Ошакву, Великој Кладуши, Кулен-Вакуфу, Козарцу, Калиновику и Варешу”, а не означавају се срезови. Док, господо, на подручју других апелационих судова, као оног у Београду, као оног у Скопљу увек је означен срез, овде није означен срез, овде су само означена места, где ће суд бити са седиштем, али територија среза није означена, та територија остала је неутврђена. Зашто? И ту има политичког-рачуна. То ће се оставити г. Спахи да он постави територију која ће, на пример, припадати Тешњу, Дрвару, Посушју, Ошакву, Великој Кладуши, итд. Ја мислим, господо, да је законодавац дужан кад прави закон да буде прави законодавац и да одреди тачно законом и подручја појединих средњих судова, њихову територију, да се она тачно зна, а не, господо, да оставимо другима да они ту територију утврђују како хоће и како желе, јер онда шта смо ми овде урадили. И зато, господо, из овог закона се јасно види да овде проглашава чисто политичко-партиски интерес владајуће партије овог режима. И, господо, не може нико, ако хоће искрено да погледа, ако хоће озбиљно да цени да прихвати у начелу овај законски предлог, па зато, господо, ја изјављујем да ћу гласати против овог законског предлога и у начелу и у појединостима.

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Јоца Георгијевић. (Није овде!). Реч има народни посланик г. Јован Здравковић.

Јован Здравковић: Господо посланици, кад будем говорио о овом законском предлогу, нећу се руководити никаквим потребама свог среза, јер мој срез увек је гравитирао ка Пожаревцу, гравитира и сада и гравитираће и у будућности, али ми је пало у очи, да у овом законском предлогу постоји одредба да се судска територија пожаревачког окружног суда дели, и да се оснива окружни суд у Великом Градишту.

Одмах сам, према томе, могао видети да овај законски предлог није израђен према стварним потребама народним, него да он има и неке друге побуде за овакву деобу судске територије досадашњих постојећих окружних судова. Ја бих молио господина Министра правде, који је сад

моментално заузет неком другом ствари, да се изјасни: због чега мисли и због чега је увео у овај законски предлог оснивање окружног суда у Пожаревачком Петровцу у место у Великом Градишту, кад је територија коју би овај окружни суд у Великом Градишту заузео много ближа суду у Пожаревцу; као и са друге стране и то што ће још у овој години бити готова она фамозна жељезница, која треба да иде од Пожаревца до Кучева, и да баш народ из тих срезова: Рамског, Голубачког и Звишког, може жељезницом да дође у Пожаревац, а и терен је блажији у поменутих срезовима јер је више равница него планина, догле, пак, срез Хомољски је најудаљенији од Пожаревца; срез је планински и има много више кривичних дела, тако, да није редак случај, да код једног процеса по 100 људи морају да дођу као сведоци у Пожаревачки окружни суд. С обзиром на то да г. Министар правде није нашао за потребно или није могао наћи могућности да се оснује окружни суд у Пожаревачком Петровцу, у ком би се случају задовољила много већа потреба него оснивањем окружног суда у Великом Градишту, показује јасно да Влада не иде за тим да задовољи стварне народне потребе, сем ако то није било потребно да се задовољи захтев који је г. Воја Ђорђевић и као Министар и као претставник своје групе ставио летос, да ако се тамо суд оснује да ће он и његови људи гласати за Конкордат. И баш стога што се овим неће задовољити стварне потребе онога народа, који живи у планинском терену и који сад мора да иле до Пожаревца са удаљености од преко 100 километара, — Влада се руководила другим разлозима, а не стварним потребама! — ја ћу, господо, — макар да признајем да негде може и бити потребе за оснивањем било окружних било средњих судова, које се задовољавају овим пројектом, али због овога случаја који сам изнео и што видим да Влада није ишла да задовољи стварне народне потребе, — ја ћу гласати против овога законског предлога.

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. д-р Милан Стијић.

Д-р Милан Стијић: Господо народни посланици, питање које је овде покренуо посланички друг д-р Пинтеровић, посланик града Осијека, врло је важно, и ми не смемо да пређемо преко њега олако. Ја, у име своје, и у име својих другова из скупштинске већине из оних крајева, узимам реч, да се придружим овом предлогу д-р Пинтеровића, јер то није питање само града Осијека, него целог краја, који гравитира граду Осијеку, а које је за тај крај и сам град Осијек једно витално питање.

Господо, ми морамо да будемо објективни, и треба да загледамо истини у очи, и да признамо, да за то што град Осијек до данас нема апелационог суда, носи, донекле, кривицу можда и сам град Осијек, односно они, који су желели, да се политички живот и све институције града Осијека приближе и сконцентришу у граду Загребу.

Данас када је животни искуство и време показало, да је то на огромну штету града Осијека, град Осијек се прибира, окреће се према својој околини, солидарише се са својом околином, и данас тражи да се овоме захтеву удовољи.

Господо, разлози које је навео предлагач г. д-р Пинтеровић у првом су реду национално-привредног карактера. Мора се ићи 450 до 500 километара далеко у Загреб, одавде испред Београда и Земуна, из Срема, да се прође поред неколико великих градова, и, нарочито, поред Осиека. То је за сиротињу, која мора да тражи правду код Апелације, која мора да употреби правни лек, велики материјални издатак и велики губитак у времену.

Господо посланици, граду Осиеку по својој историји и по своме положају гравитира и сама Барања, и због тога се ја надам, да ћемо свакако данас-сутра видети и ту Барању у правном и судском погледу присаједињену подручју града Осиека. Нелогично је и неправедно да Дарђани, који су 10 километара далеко од Осиека, пролазе Осиек и иду у Сомбор, 50 и више километара у Окружни суд, док, међутим, имају Окружни суд у самоме Осиеку.

Господин Министар правде образложио је некреирање тога Апелационог суда у Осиеку буџетским и финансијским разлозима, међутим ти разлози не постоје, пошто је град Осиек изјавио да даје и зграду, и осветљење, и огрев, па би требало само растеретити Апелациони суд у Загребу у персоналном погледу, и онда, са нешто добре воље, могла би се остварити жеља целе Славоније и Срема. Ја вам кажем, господо, учини ли ова Влада ово, ми смо добили много и политички и национално у оним крајевима. Град Осиек још и данас преживљује дане славизирања; за време рата становништво је било већином туђинско, немачко и мађарско. Што је национално било после рата, то су били, осим староседалаца Хрвата и Срба, углавном, чиновници и ђаци средњих школа. После рата Осиек у том погледу почео је да се диже, јер је био седиште жупаније, те је имао обласну скупштину и финансијску дирекцију. Поред стотине чиновника биле су ту и њихове породице. Кад су надлежства укинута, онда је тај свет отишао те је настао један осетан губитак у привредном и националном погледу. Господо, ми не смемо бити тесногруди. Ми који стојимо на становишту народног јединства и Југословенске идеологије, не смемо да правимо разлику, да ли ће то славизирање бити у корист Срба или Хрвата, то је за нас сасвим свеједно; за нас је важно то, да се страни елемент славизира, јер је то на корист наше националне ствари у оним крајевима.

Ради тога, господо, ја апелујем на скупштинску већину, као и на левицу, да уочи оправданост овога предлога и да га помогне колико је год могуће, да би господин Министар правде, у договору са г. Министром финансија, нашао могућности за тај пар стотина хиљада динара што је потребно за креирање Апелационог суда у Осиеку, јер ће се тај новац исплатити, јер ће он добро доћи нашој општој ствари. Ако то, господо, урадимо, ми ћемо учинити једно дело које ће бити један од многих доказа да ова Влада подједнако води рачуна о свима крајевима наше отаџбине.

Ја нећу да инкриминирам, и нећу да се осврћем на приговоре из србијанских крајева, ја ћу бити најсрећнији, ако доживимо да можемо да задовољимо све потребе, и ако можемо свима

крајевима, који требају среске и окружне судове, да дамо, где зато буде потребе. Ово, господо, што ја предлажем, то тражи цео један крај, то тражи цела једна покрајина, то тражи Славонија, која је играла велику улогу у хрватској политици. И не заборавите, господо, да је ова Славонија, преко својих великих људи, као што је био Штро-смајер, увек водила рачуна о слози и јединству Хрвата и Срба, и да та Славонија никада неће заборавити оно што јој ова Влада и ова Скупштина учине.

Ја, господо, завршујем свој говор са уверењем, да су и г. Министар правде и г. Министар финансија, као и Народна скупштина, стекли довољно уверења о оправданости нашега тражења, да се удовољи овоме предлогу, те да ће нас помоћи, да дођемо до Апелационог суда у Осиеку. (Пљескање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Јоца Кашанин.

Јоца Кашанин: Господо народни посланици, питање потребе оснивања нових судова у нашој држави није питање новијег датума; оно се протеже у јужним крајевима од Ослобођења јужних крајева, а у осталим крајевима од Ослобођења и Уједињења. Иако је то питање, господо, старијег датума, ипак ни једна Влада од Уједињења па до данас није показала толико воље за опште народне интересе и у овом питању, као ова данашња, која поред осталих привредних, економских, финансијских, индустријских и других мера, ево доноси један закон, од кога ће народ имати велике и веома осетљиве користи. Народ ће благовремено деловање оснивања ових судова осетити сваки дан, јер ће се сећати минулих времена, када је морао пешке да иде у суд и натраг преко 100 километара и провео на путу по више дана, само можда због једног обичног саслушања, често само због тога да се каже: ја по томе предмету ништа не знам! То питање се потезало у више махова и под партијским режимима, али како су ти режими увек били састављени од разних странака, како су ти режими били коалициони режими, то се странке нису могле споразумети, те, уместо да донесу одлуку о оснивању нових судова тамо где је то било потребно, они су желели да оснивају нове судове по партијској боји.

Иако противници данашњег режима не признају овој Влади никакве успехе ни у ком погледу, него те успехе приписују стално случају, а случајеве који за собом остављају негативан траг приписују или желе да прикаче Влади, ја ипак мислим да ниједан од озбиљних противника данашње Владе неће рећи, да се ово оснивање нових судова чини из неких партијских разлога, јер држим, да је сваки начисто с тим, да ће један новоосновани суд користити како присталицама данашње Владе, тако исто и присталицама данашње опозиције.

Било је у нас и таквих влада које нису биле коалиционе, шта више, било је и таквих које нису имале нити Скупштине, нити Сената, нити финансијских, нити других разних одбора, па ни те владе нису се сетиле да донесу овај закон о оснивању нових судова, иако је таквим владама то било најлакше. Али те владе вероватно водиле су другу бригу, а то је, бројале су дане „докле ће“, па им није било ни до чега, већ су се бринуле о

себи, а данашња Влада нема ту бригу! Она, иако се наслања на једну солидну већину у Скупштини, а и у Сенату, ипак не води партизанску политику, нарочито при доношењу таквих мера, које су од опште користи, као што је и овај закон који се сада налази пред нама. Ја верујем да апсолутно све потребе у том погледу нису подмирене овим законом, али ја сматрам и држим, да када је Влада одлучила да уведе толико среских и окружних судова, да ће имати у виду и оне потребе које сада нису обухваћене, те ће у скорој будућности поднети Народној скупштини сличан законски предлог, којим ће обухватити и такве потребе, које сада нису обухваћене, а које су изнели г. г. предговорници. (Јован Здравковић: Одакле Ви то знате? Нека то Влада каже!).

У томе уверењу сматрам да немају разлога ни та господа да гласају против овога законског предлога, јер ако се ставимо на то становиште, да један народни посланик гласа против законског предлога, којим се отвара 30 судова, само због тога што се не отвара ни онај тридесетпрви, па му због тога једног не треба ни оних 30, онда је, господо, то за осуду, јер такав народни посланик претпоставља народ из једног среза оном народу из 30 до 40 и више срезова.

Ја, господо, иако не добијам нови суд, него само се премешта седиште из Дарде у Бели Манастир, одајем захвалност и признање Краљевској влади, која је ову преку, општу народну потребу, озбиљно схватила и изнела пред Народну скупштину, и изјављујем да ћу са одушевљењем гласати за овај законски предлог. (Одобравање код већине).

Потпредседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Сава Микић.

Сава Микић: Господо народни посланици, у низу многих закона које је ова Народна скупштина донела, по предлогу Краљевске владе, долази и овај закон о оснивању нових окружних и среских судова. Можемо бити веома захвални Краљевској влади што је и са овим законом исправила неколико омашки, које су раније владе биле пропустиле.

Ранији закон о оснивању среских и окружних судова предвидео је територијалну надлежност окружних судова много већу, што се је доцније мењало финансијским законом, а и овим Финансијским законом, јер су, наравно, прилике, саобраћај итд., диктовале да се тако поступа.

У Зетској бановини, по овом новом закону, добива Колашин Окружни суд и Срески суд у Шавнику у Горанском крају. Са овим окружним и среским судом народ је много добио у овим крајевима. Хоћу нарочито да истакнем једну ствар, да је ова Краљевска влада добро разумела Колашинце и оно старо крваво соколово гнездо, да му врати окружни суд, који је постојао 90 година, и то хоћу нарочито да истакнем и признам Краљевској влади, што је водила рачуна о Колашинцима.

Али као члан одбора за доношење овог закона, ја сам пледирао и молио да се поврати суд у Плевљу, који је тамо постојао дуги низ година, још за време црногорске управе. Читав низ година, још за време црногорске управе, тај је суд постојао тамо све до пре неку годину, када је пренесен у Пријенопе. Ја сам, као што рекох, учињо све са своје стране да Плевље добије окружни

суд, али, нажалост, у овом пројекту га не видим. Несумњиво, господо, да ће то тешко одјекнути на народ оних планинских крајева што тај суд није уврштен у овај законски пројекат.

При свем том, имајући у виду да ова Краљевска влада води рачуна о народу и о народним потребама, и да са једним потезом не може све да реши, надам се, да ћемо до окружног суда у Плевљу ускоро доћи, ако не ове године оно бар идуће године.

Господо, ја ћу још једну малу примедбу да учиним, која тангира Окружни суд белопољски, а то је члан 3 овога законског пројекта, где се овлашћује господин Министар правде да одређује територијалну надлежност суда, али није речено како. Ја сам провео последњих месец дана у народу, и могу вам рећи, да народ страхује да додељивање срезова Окружном суду не буде извршено без пристанка народа. Ја хоћу нарочито да подвучем, да приликом одређивања територијалне надлежности господин Министар правде има у виду, да се територијална надлежност Окружног суда одређује у сагласности са претставницима дотичних општина.

Господо народни посланици, пошто сам ја већ и иначе последњи говорник у овој начелној дебати, а време измиче, ја ћу да се осврнем само још на две до три ствари поводом овог закона, а то је да умолим господина Министра правде, пошто наш мандат ускоро истиче, да донесе закон о судијама. Јер ма како да и овај закон данашњи одговара народним потребама, ипак је неопходно потребно, да се што пре донесе и закон о судијама. Апелујем на г. Министра правде да тај закон, који треба да вентилира и ојача судство у нашој држави, што пре изнесе пред Народну скупштину.

Изјављујем да ћу гласати за овај законски пројекат. (Одобравање код већине).

Потпредседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Јоца Георгијевић.

Јоца Георгијевић: Господо народни посланици, од мене је далеко намера да негирам потребу постављања судова у она места у која су они овим законом предвиђени. Али ми дозволите једну примедбу у најбољој намери, а то је констатација, да поједине покрајине по своје значају културном и привредном при доношењу оваквих закона морају безусловно бити узете у обзир. Потребу окружних и среских судова не намећу само поједина места и њихова приступачност, него и број душа појединих срезова, намеће потребу, на пример, целина организације појединих срезова. И ја, господо, морам да жалим кад констатујем, да на територији читаве Војводине није уследила овом приликом никаква друга промена, него та што је Срески суд у Дарди премештен у Бели Манастир. Значило би да читав Војводина нема потребе нити за окружним нити за среским судовима.

Међутим, то тако није. Јер, и по броју душа, и по важности појединих парница, које се обављају код појединих окружних судова, а узимајући у обзир оно дејство васпитно и значење привредно, које има окружни суд, постоји потреба да се и у многим местима Војводине подигну нови окружни и срески судови. Ја ћу вам навести само један пример. Од 1870 године па наовамо, непре-

стано и непрекидно тражи се окружни суд за град Вршац, који сам броји 30.000 становника, и као такав, он има довољно становника да запосли читав један окружни суд, не говорећи о срезу вршачком, који броји преко 90 и неколико хиљада душа. И онда је сасвим природно да тежња једног среза мора да иде с тим, да се његова судска администрација, финансијска администрација и политичка администрација гранично поклапају, да се олакша оное свету његова судска администрација, на територији која је природна, која је ту, која сачињава једну целину нарочито онда, кад је тај Вршац пао на границу, где привредно страда огромно много. Дужност је, не само Краљевске владе, него и ове Народне скупштине, да узму то у обзир, и да се тим пограничним градовима, који су без своје кривње страдали, чија је егзистенција поткопана због тога што су променили границу и дошли у врло незгодан положај, учини концесија на другој страни.

Ја, господо, нећу да стварам никакве тешкоће Краљевској влади, ја нећу ни својим држањем да документирам наспрам осталих срезова и осталих места, која су дошла у обзир приликом доношења овога закона, и да доказујем колико сам завидљив, или да сам незадовољан, или да њима ометам да дођу до тога. Ја ћу се задовољити изјавом г. Министра правде да ће, уколико на то пристане Народна скупштина, ову потребу да задовољи, а град Вршац нуди за свој окружни суд, у колико би му се доделио, и потребно место и зграду и собе и све друго што се од њега буде захтевало. Постоји прилика и могућност да се део Петровградског окружног суда, Белоцркванског окружног суда и Панчевачког окружног суда подели тако, да, без штете по те постојеће, настане нови за којим се несумњиво осећа велика потреба.

Молим г. Министра правде и Народну скупштину, да узму то у обзир, да читава Војводина није добила овом приликом ни један једини окружни, ни један једини срески суд, па молим све скупа одавде, да се прикључе мојој молби и да замолимо г. Министра правде да нам обећа, да ће окружни суд у Вршцу увести у ред потреба. Ми смо задовољни и с тиме, ако 1941 буде основан. Дотле ће се дати и зграда и све што се захтева, да ти трошкови не би теретили државни буџет. То општине, то срезови драговољно нуде држави. Ја мислим, да се овај предлог може прихватити. Ми не тражимо стварање преконоћ, ми увиђамо буџетске тешкоће, ми имамо стипендија, али хоћемо да знамо да смо на реду и да ће доћи на нас ред. Ја мислим да је то скромно, лојално, искрено и пошито речено. (Пљескање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има Министар правде г. Милан Симоновић.

Министар правде Милан Симоновић: Господо народни посланици, ја сам већ мало пре у свом излагању напоменуо да се и у току рада у Одбору за проучавање овога законског пројекта, па и од тога времена до данас појавило низ жеља и захтева из многих места било за оснивањем среских било за оснивањем окружних судова па чак и виших судова. Наша управна као и судска, као што видите, реорганизација поставила је збиља велики број проблема за велики број места. Многи животни интереси појединих градова тап-

гирани су том реорганизацијом. Нека су тиме подигнута, а друга су места знатно оштећена. Како су то витални интереси тих места, а пошто су сви грађани нама потпуно једнаки, то Влада мора да води рачуна о њиховим интересима као и о жељи народа да судове има што пре. Ја сам пак и до сада настојавао у Краљевској влади, а и од сада ћу настојати да се бар они најправеднији захтеви и најпрече потребе, у колико нису задовољене овим законским нацртом, — велим и подвучао сам раније да сам га наследио, а да га ја нисам ни поднео, — да се ти захтеви, по могућству у што скоријем року, задовоље и да се за то нађе пута и начина потребних финансиских сретстава, јер без њих то не може бити.

Овом приликом хтео сам да на неколико напомена одговорим, прво господину Лазићу који је замерио што се Уредбом има да обележи територијална надлежност ових судова и он то истиче као неку новину. Па истиче могућност да се та новина и у партиске сврхе злоупотребити. Ја сам у праву да господину посланику скренем пажњу на то, да то нису новине, да је то баш приликом увођења нових окружних и среских судова било у пракси, а до сада није пала жалба, а ја се налам да неће части оправдана жалба ни докле ја будем у овом ресору, да ћу злоупотребити у партиске сврхе, и да ћу се у будуће тим мотивима руководити приликом одређивања територијалне надлежности тих судова. Мене ће у том погледу руководити интерес народа и судства и верујем да је збиља потребно, да је боље што је остављено мени то право да то уредбом учиним, јер морам имати статистичке податке и проучити број послова код појединих судова, а то се на брзину приликом израде нацрта не може да сврши. Те према томе мислим да тај приговор, који је пао од стране г. Лазића, није оправдан.

Што се тиче приговора посланика г. Јована Здравковића и питања његовог, да ли ја сматрам да ли је било веће потребе да се оснива окружни суд у Великом Градишту или Петровцу и које је место удаљеније, ја морам рећи, на моју велику жалост да не знам тачно које је место удаљеније од Пожаревца: Велико Градиште или Петровац, рачунам Петровац, али у то нисам сигуран.

Ја као одговор могу рећи што је овим нацртом дато првенство Великом Градишту, да ја не носим одговорност а то није ни моја заслуга. Те према томе мислим да сви ови приговори нису оправдани у колико су пали, а да сте ви из мојих излагања стекли уверење да је Краљевска влада, остварујући бар делимично ове тежње и жеље народа, и показала добру вољу да тим потребама и жељама одговори, а ја сам сигуран и уверен да ће она и у будуће по овим нашим захтевима и жељама повести најозбиљнију брину. Молим Народну скупштину да овај пројекат прими. (Одобравање у центруму и на десници).

Потпретседник Фрањо Маркић: Листа пријављених говорника исцрпена је. Према томе је претрес у начелу завршен. Прелазимо на поименично гласање у начелу. Господа која примају гласаће „за“, а која ће примају гласаће „против“.

Молим г. секретара да изврши прозивку г. г. народних посланика.

Секретар д-р Драган Дамић прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Бацак Љ. Милан, Бенко Јосип, Бећировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Блажић Милан, Богавац П. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Васић Тихомир, Вебле д-р Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић д-р Милорад, Врбић Велимир, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Георгијевић М. Јоца, Главинић д-р Милан, Грба д-р Милован, Давинић Брана, Дамић д-р Драган, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић д-р Љутица, Димитријевић Мита, Димић М. Радосав, Дургутовић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Здравковић Миленко, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Зубер Никола, Ибрахимпашић Абдулах, Јанковић Десимир, Јанковић А. Стеван, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Казимировић П. Владимир, Кадић Алија, Каламатијевић Р. Михаило, Калуђерчић д-р Бранко, Кашанин Јоцо, Керсник Антон, Клар д-р Франц, Кнежевић Богољуб, Косовић Р. Петар, Коце д-р Јуре, Крстић Ст. Стојан, Кузелевић Сретен, Куленовић д-р Џафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Лазаревић Милан, Лукаревић Т. Михаило, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо (претседава), Марковић д-р Ђорђе, Махник Артур, Мијић Ђ. Милан, Мијовић д-р Александар, Микић Ј. Саво, Милановић Живота, Милетић д-р Вјеслав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Мирковић С. Димитрије, Мидељковић П. Урош, Никитовић М. д-р Часлав, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Патрнोगић Хаџи-Љуба, Певец Рудолф, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Милан, Петковић З. Ђорђе, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Живко, Поповић д-р Михаило, Предован Крсто, Раденковић Стојан, Радоичић В. Данило, Рајакковић М. Милоје, Рашковић д-р Милош, Риђановић д-р Мухамед, Ружичић В. Марко, Санто д-р Гавро, Сејфуловић С. Бећир, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Спасовић М. Вукашин, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливој, Стијић д-р Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стошовић Добровоје, Тасић С. Светозар, Томашевић Д. Жарко, Томић Јеврем, Тонић Р. Тодор, Ђеримагић Садик, Ђосић П. Станко, Ђумаџић Хусејин, Џрљић Ј. Лазар, Џујан Ђиро, Чолаковић Крста, Шајкаревић д-р Јован, Шемров д-р Фран, Широла Брнас Антон, Шушић И. Живко.

Гласали су „против“: Аврамовић Лука, Гајић Павле, Здравковић М. Јован, Јевтић Ђорђе, Лазич Војислав, Петковић В. Милан, Петковић В. Растко.

Отсутни: Алексић Коста, Аћимовић д-р Јордан, Ауер д-р Људевит, Аћимовић Ж. Велимир, Банић Милан, Баричевић д-р Јанко, Белинић Винко, Божић Бл. Јакша, Божић А. Милан, Борисављевић Страхиња, Бубић д-р Стеван, Будимир Ђ. Симо, Буторка С. д-р Александар, Вујасиновић д-р Вук, Водстречил Хинок, Вујић В. Димитрије, Вукановић д-р Српко, Вукићевић Милан, Гало-

гажа Петар, Гаџиновић Ј. Војислав, Глишић Миленко, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грђић В. Ристо, Даниловић Ј. Живко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Стојадин, Динић Ђ. Таназије, Добершек Карел, Добросављевић Д. Бранко, Дошен д-р Војислав, Дошен д-р Мирко, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Данило, Ђуровић Михаило, Ерцеговац Н. Богдан, Живковић Т. Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Зелковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Зупанчич Фран, Ивановић Ј. Драгољуб, Иванчевић Душан, Ивковић д-р Богдан, Илић д-р Вељко, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжековић Иван, Јанковић д-р Драгутин, Јанчич д-р Иван, Јањић д-р Војислав, Јевремовић д-р Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић д-р Василије, Јовановић д-р Ђорђе, Јовановић Јован, Јовичић М. Радоје, Јојић Велимир, Кабалин Никола, Кајић А. Мијо, Калембер д-р Бранко, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашпер д-р Михаел, Ковач Љ. Анте, Кожул д-р Марко, Којић д-р Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић М. д-р Мирко, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Краљевић д-р Драган, Крафт д-р Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Симо, Кулишић д-р Шиме, Кумануди д-р Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић М. Александар, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Никон, Ленарчич Станко, Ловренчич д-р Иван, Лукачич Августин, Макар Дако, Марковић д-р Миленко, Марцикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Мијушковић Лука, Микашиновић Д. Ђуро, Милутиновић Р. Милинко, Миљуш Бранко, Михаиловић Тодор, Михаиловић П. Илија, Мишкулин д-р Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Муратбашић Осман, Нановић Радивоје, Ненадић Б. Јован, Николић д-р Бранко, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Нићифоровић Спаса, Новачан д-р Антон, Новаковић д-р Нико, Новаковић Стјепан, Пантић Љубомир, Пауновић Бранко, Паштровић Манфред, Пејин Ж. Гојко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петровић Богдан, Пинтеровић д-р Милован, Плескович Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић Душан, Поповић М. д-р Живојин, Поповић д-р Коста, Поповић М. Новица, Поповић д-р Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прељубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек д-р Јосип, Рогић д-р Јосип, Савић Обрен, Сарић Ибрахим, Секулић д-р Милан, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Станковић В. Александар, Стефановић Б. Игњат, Стојисављевић Петар, Стошић Стаменко, Суботић Душан, Тешић Максим, Тишма Владимир, Тодоровић А. Бранислав, Томић Бранко, Трпковић Ставра, Турк Рајко, Ђурић Стеван, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Фукс д-р Рико, Хасанбеговић д-р Авдо, Хафизадић д-р Сулејман, Хаџи-Ристић Спира, Хорват Фрањо, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Цветковић Ј. Драгиша, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чејовић Ђуро, Шакић Иван, Шијак д-р Никола, Шошки д-р Лука.

(После гласања)

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 131 народни посланик,

од тога 125 „за”, а 6 „против”. Према томе овај законски предлог примљен је у начелу.

Прелазимо, на дискусију у појединостима. Пошто се нико није јавио за реч... (Ђорђе Јевтић: Молим за реч!). Има реч народни посланик г. Ђорђе Јевтић.

Ђорђе Јевтић: Господо народни посланици, чули сте колико сам мало час зажалио што нам се не даје окружни суд у Милановцу. Сада, овим законским пројектом дат је срески суд за мој Срез качерски, али је тако постављен, исто онако као када би Књажевац отишао на Ртањ или када би Бајина Башта Милоја Рајаковића отишла на Тару. Мени је дат срески суд са седиштем на Руднику. Позади зграде, у којој би био суд, нема ни једне куће више, него је планина. На Руднику нема станова, нема зграда за суд. И Београдски Апелациони суд, када му је постављено питање где би требала бити зграда рекао је: Свуда, само не на Рудник. На Рудник се не може доћи, он лежи на 900 метара надморске висине, тамо су зими сметови, снег. На Рудник се не може доћи на 3 месеца. А како ће проћи тек парничари који не стигну на време, јер по новом поступку, ко се на прозивци не прозове, тај губи спор.

И поводом тога поднео сам амандман преко претседника одбора да се учини измена у толико, да се место Рудник измени па да се метне да се срески суд оснива у Белановици, пошто је Белановица начичкана околним селима, која имају од 16 до 24 хиљаде становника. Сем тога Белановица има 5 бановинских путева и све друге удобности. Ја не знам како је прошло са тим амандманом али ми изгледа да је тај амандман остао у кошу. Можда ће се рећи па срески суд треба да остане на Руднику због тога што је тамо среско место, али кад је већ направљен један преседан па се овим законом рекло да ће срески суд бити премештен из Дарде у Бели Манастир, онда је се тако могло поступити и у овоме моме случају па установити срески суд у Белановици а не на Руднику. Срез на Руднику су поставили још Турци, јер су тада томе срезу принадале и неке општине суседне из Среза орашког, као Блажова Шаториња, Страгари и Мајдан из среза таковског, које су доцније отсечене и припале другим срезovima, тако да је Рудник остао потпуно на периферији.

Ја сам међутим због овога среског суда прогутао не две жабе како сам рекао летос, него сам прогутао 10 кила жеравица, и сада шта се дешава нити добијам окружни суд у Г. Милановцу нити срески суд долази онамо где је требао да дође и где му је било место.

И поред тога што сам ја много препатно због овога среског суда он се не поставља тамо где је стварно потребно и где ми је жеља, па пошто нисам могао да умолим и умилостивим Господина Министра правде да прими мој амандман ја се обраћам вама, господо народни посланици, па вас молим да ме у овоме моме предлогу помогнете да се мој амандман прими. (Гласови на десници и у центруму: Да се овај амандман усвоји). Ја вас молим дакле, господо народни посланици, да ме помогнете да се у овој дебати у појединостима овога законског предлога учини измена па да се озакони, да срески суд на подручју качерског среза буде не на Руднику већ у Белановици. (Одобравање у центруму и на десници).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, листа говорника у појединостима код овог законског предлога исцрпена је. Прелазимо на гласање. Гласаће се седењем и устајањем по параграфима. Молим Известноца г. Кнежевића да изволи читати параграф по параграф, а г. г. народне посланике који примају, да изволе седети, а који не примају, да изволе устати.

Известилац Богољуб Кнежевић прочита § 1 предлога закона о оснивању нових среских и окружних судова по предлогу Одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, код овога § 1 Господин Министар правде има да предложи један амандман. Има реч Министар правде г. Милан Симоновић.

Министар правде Милан Симоновић: Господо народни посланици, код § 1 овога предлога закона о оснивању нових окружних и среских судова имам част да вам предложим следећи амандман, који гласи:

Тач. 1 § 1 мења се у толико, што се веза „и” при крају исте између речи „Карловцу” и „на” брише, а место тачке на крају стављају се тачка и запета иза којих долазе речи: „у Дервенти на подручју Апелационог суда у Сарајеву”.

Као што-видите у законском пројекту је унето да се оснивају 10 окружних судова. Пре него што се дошло до седнице одборске ја сам све захтеве који су упућени моме Министарству проучио, и нашао да су најтежи случајеви код окружних судова и да се најгоре стоји са бројем судова на подручју Сарајевске Апелације.

Господо, тамо имамо збиља бројно најмање, како судија, тако и осталог судског особља, а територије њихових окружних судова су огромне. Примера ради навешћу, да је територија бањалучког окружног суда таква, да она обухвата 512.000 становника, а територија тузланског окружног суда таква, да обухвата 606.000 становника. Када се још узме у обзир какви су то брдовити и шумовити крајеви, онда можете лако да замислите, колико се народ мора да злопати и мучи, у толико пре, што је недовољно и само особље.

Ја сам приликом пријема овога ресора заступао гледиште код Господина Министра финансија, да ми са израђеним нацртом буџета овога Министарства, који се код њега већ налазио, не можемо покрити све потребе, и да буџет овог ресора мора добити извесно повећање. Онда сам добио од њега обећање да могу унети повећање које је потребно за окружне судове, а за среске судове да се увођење истих мора оставити за наредну буџетску годину. Ја сам онда предвидео место 10 окружних судова, 11 окружних судова, те сам, према томе, осигурао буџетска финансијска средства за 11 окружних судова. Како је предлог садржавао 10 окружних судова, то сам сматрао за потребно да се овај једанаести окружни суд, као најпотребнији, додели Босни, која збиља процентуално и просечно има најмање судског особља и судија, и где су територије страховито велике, а суд у Дервенти делимично би садржавао, како територију, која припада Тузли, тако и један део, који припада Бања Луци.

Због тога молим Народну скупштину да овај § 1 прими са овако предложеним амандманом.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, стављам на гласање § 1 са аманд-

маном који је предложио Господин Министар правде.

Прима ли Народна скупштина прочитани § 1 са предложеним амандманом од стране Господина Министра правде? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати. (Већина седи). Већина седи, констатујем да је § 1 са предложеним амандманом од стране Господина Министра правде већином гласова примљен.

Има реч Господин Министар правде, да предложи још један амандман.

Министар правде Милан Симоновић: Господо, слободан сам да поднесем још један предлог амандмана код § 1. Иза § 1 ја предлажем да се дода нов параграф 1а, који гласи:

„Срески суд у Прешеву издваја се из територијалне надлежности окружног суда у Куманову и придодаје се Окружном суду у Врању”.

Свих девет општина, колико има овај срез, упутиле су молбу и молиле да се придруже територији окружног суда у Врању, као много ближој вароши, и према томе не би било разлога не изаћи овој жељи народа у сусрет, у толико пре што то нема никакав финансијски ефекат. Ја због тога молим да се и овај амандман прими.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, стављам на гласање предложени амандман Господина Министра правде, и то § 1а. Прима ли Народна скупштина предложени амандман као § 1а? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати. (Већина седи). Утврђујем да је предложени амандман као § 1а већином гласова примљен.

Изволите чути § 2 овога законског предлога.

Известилац Богољуб Кнежевић прочита § 2 по предлогу одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина прочитани § 2? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати. (Већина седи). Већина седи, утврђујем да је прочитани § 2 већином гласова примљен.

После овог параграфа, имао би да предложи г. Министар правде један амандман. Има реч Министар правде г. Милан Симоновић.

Министар правде Милан Симоновић: Господо, слободан сам да учиним још један предлог за амандман. Предлажем да иза § 2 дође нов параграф 2а, који би гласио овако:

„Општине: Сеченово, Хајдучица, Стари Лец, Милетићево, Крива Бара и Конак издвајају се из територијалне надлежности Среског суда у Јаша Томићу и придодају Среском суду у Вршцу”.

Ове општине, господо, сачињавају саставни административни део среза у Вршцу, те је логично и жеља самог народа да у погледу судске надлежности припадну Вршцу и због тога ово предлажем.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, стављам на гласање предложени амандман као § 2а. Прима ли Народна скупштина предложени амандман од стране Господина Министра правде као § 2 а? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а господа која не примају, нека изволе устати. (Већина седи).

Већина седи, констатујем да је предложени амандман од стране Господина Министра правде као § 2а већином гласова примљен.

Изволите чути § 3.

Известилац Богољуб Кнежевић прочита § 3 по предлогу Одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 3? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати. (Већина седи). Већина седи, констатујем да је § 3 већином гласова примљен. Изволите чути § 4.

Известилац Богољуб Кнежевић прочита § 4 по предлогу Одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Код овога параграфа реч има Господин Министар правде да предложи један амандман.

Министар правде Милан Симоновић: Господо, код овог параграфа слободан сам да предложим овај предлог амандмана. Овоме § 4 додао би се нов став други, који гласи:

„Даном 1 јуна 1938 године основаће се окружни судови побројани у тач. 1, а даном 1 јуна 1939 године срески судови побројани у тач. 2 § 1 овог Закона. У колико се у коме месту не би могао означеног дана основати окружни или срески суд услед тога, што се благовремено не би могле осигурати потребне просторије, Министар правде одредиће Уредбом дан оснивања дотичног суда”.

Ја бих молио Народну скупштину да изволи овај амандман примити.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, стављам на гласање § 4 са предложеним амандманом од стране Господина Министра правде. Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 4 са предложеним амандманом од стране Господина Министра правде? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати. (Већина седи). Констатујем да је § 4 са предложеним амандманом од стране Господина Министра правде већином гласова примљен. Изволите чути § 5.

Известилац Богољуб Кнежевић прочита § 5 по предлогу Одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 5? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати. (Већина седи). Већина седи, констатујем да је § 5 већином гласова примљен. Изволите чути § 6.

Известилац Богољуб Кнежевић прочита § 6 по предлогу Одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина § 6 овако како је прочитан? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која не примају, нека изволе устати. (Већина седи, објављујем да је § 6 већином гласова примљен.

Према томе, господо народни посланици, објављујем да је овај законски предлог примљен и у појединостима. (Пљескање).

Прелазимо, господо народни посланици, на коначно гласање у целини, које ће се обавити поименично. Молим г. секретара да изволи извршити прозивку г. г. народних посланика.

Секретар д-р Драган Дамић прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Баџак Љ. Милан, Бенко Јосип, Бећировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Блажић Милан, Богавац П. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Васић Тихомир, Вебле д-р Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић д-р Милорад, Врбић Велимир, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Георгијевић М. Јоца, Главинић д-р Милан, Грба д-р Милован, Давинић Брана, Дамић д-р Драган, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић д-р Љутица, Димитријевић Мита, Димић М. Радосав, Дургутовић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Здравковић Миленко, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Зубер Никола, Ибрахимпашић Абдула, Јанковић Десимир, Јанковић А. Стеван, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрии, Казимировић П. Владимир, Кадич Алија, Каламатијевић Р. Михаило, Калуђерчић д-р Бранко, Кашанин Јоцо, Керсник Антон, Клар д-р Франц, Кнежевић Богољуб, Косовић Р. Петар, Коце д-р Јуре, Крстић Ст. Стојан, Кузельевић Сретен, Куленовић д-р Цафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Лазаревић Милан, Лукаревић Т. Михаило, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо (претседава), Марковић д-р Ђорђе, Махник Артур, Мијић Ђ. Милан, Мијовић д-р Александар, Микић Ј. Саво, Милановић Живота, Милетић д-р Вјекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Мирковић С. Димитрије, Недељковић П. Урош, Никитовић М. д-р Часлав, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Патрновић Хаџи-Љуба, Певец Рудолф, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Петковић З. Ђорђе, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Живко, Поповић д-р Михаило, Предован Крсто, Раденковић Стојан, Радоичић В. Данило, Рајакковић М. Милоје, Рашковић д-р Милош, Риђановић д-р Мухамед, Ружичић В. Марко, Санто д-р Гавро, Сејфуловић С. Бећир, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Спасовић М. Вукашин, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливој, Стијић д-р Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стошовић Добривоје, Тасић С. Светозар, Томашевић Д. Жарко, Томић Јеврем, Тонић Р. Тодор, Ђеримагић Садик, Тосић П. Станко, Ђумаџић Хусејин, Црљић Ј. Лазар, Цујан Ђиро, Чолаковић Крста, Шајкаревић д-р Јован, Шемров д-р Фран, Широла Брнас Антон, Шушић И. Живко.

Гласали су „против“: Аврамовић Лука, Гајић Павле, Здравковић М. Јован, Јевтић Ђорђе, Лазич Војислав, Петковић В. Милан, Петковић В. Растко.

Отсутни: Алексић Коста, Аћимовић д-р Јордан, Ауер д-р Људевит, Аћимовић Ж. Велимир, Башић Милан, Баричевић д-р Јанко, Белинић Винко, Божић Бл. Јакша, Божић А. Милан, Борисављевић Страхинја, Бубић д-р Стеван, Будимир Ђ. Симо, Буторка С. д-р Александар, Вујасиновић д-р Вук, Водстречил Хинко, Вујић В. Димитрије,

Вукановић д-р Српко, Вукићевић Милан, Галогача Петар, Гаџиновић Ј. Војислав, Глишић Миленко, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грђић В. Ристо, Даниловић Ј. Живко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Стојадин, Динић Ђ. Танасије, Добершек Карел, Добросављевић Д. Бранко, Дошен д-р Војислав, Дошен д-р Мирко, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Данило, Ђуровић Михаило, Ерцеговац Н. Богдан, Живковић Т. Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Зельковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Зупанчич Фран, Ивановић Ј. Драгољуб, Иванчевић Душан, Ивековић д-р Богдан, Илић д-р Вељко, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжековић Иван, Јанковић д-р Драгутин, Јанчич д-р Иван, Јањић д-р Војислав, Јевремовић д-р Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић д-р Василије, Јовановић д-р Ђорђе, Јовановић Јован, Јовичић М. Радоје, Јојић Велимир, Кабалин Никола, Кајић А. Мијо, Калембер д-р Бранко, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашпер д-р Михаел, Ковач Љ. Анте, Кожул д-р Марко, Којић д-р Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић М. д-р Мирко, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Краљевић д-р Драган, Крафт д-р Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Симо, Кулишић д-р Шиме, Кумануди д-р Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић М. Александар, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Никон, Ленарчич Станко, Ловренчич д-р Иван, Лукачич Августин, Макар Дако, Марковић д-р Миленко, Марцикић Т. Милоје, Матровић Ф. Анте, Матица Павао, Мијушковић Лука, Микашиновић Д. Ђуро, Милутиновић Р. Милинко, Миљуш Бранко, Михаиловић Тодор, Михаиловић П. Илија, Мишкулин д-р Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Муратбашић Осман, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Николић д-р Бранко, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Нићифоровић Спаса, Новачан д-р Антон, Новаковић д-р Нико, Новаковић Стјепан, Пантић Љубомир, Пауновић Бранко, Паштровић Манфред, Пејин Ж. Гојко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петровић Богдан, Пинтеровић д-р Милован, Плесковић Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић Душан, Поповић М. д-р Живојин, Поповић д-р Коста, Поповић М. Новица, Поповић д-р Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек д-р Јосип, Рогић д-р Јосип, Савић Обрен, Сарић Ибрахим, Секулић д-р Милан, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Станковић В. Александар, Стефановић Б. Игњат, Стојисављевић Петар, Стошић Стаменко, Суботић Душан, Тешић Максим, Тишма Владимир, Тодоровић А. Бранислав, Томић Бранко, Трпковић Ставра, Турк Рајко, Ђурић Стеван, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Фуке д-р Рико, Хасанбеговић д-р Авдо, Хафизадић д-р Сулејман, Хаџи-Ристић Спира, Хорват Фрањо, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Цветковић Ј. Драгиша, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чејовић Ђуро, Шакић Иван, Шијак д-р Никола, Шошки д-р Лука.

(После гласања)

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања.

Гласало је у свему 131 народни посланик, од којих је 125 гласало „за” а 6 „против”. Према томе овај законски предлог усвојила је Народна скупштина и коначно у целини па ће се у смислу § 64 Устава упутити Сенату на даљи рад. Тиме је данашњи дневни ред исцрпен.

Као дневни ред предлажем за идућу седницу: Претрес у начелу извештаја Финансијског одбора по предлогу буџета државних расхода и прихода

са предлогом Финансијског закона за буџетску 1938/39 годину. Прима ли Народна скупштина овај предложени дневни ред? (Прима). Објављујем да је Народна скупштина примила предложени дневни ред. Са вашим пристанком ову седницу закључујем, а идућу заказујем за 9 фебруар за 9 часова пре подне.

(Седница је закључена у 21,20 часова).

ПРИЛОЗИ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ БЕОГРАД

На основу § 51 Закона о пословном реду у Народној скупштини, мени је част поднети Народној скупштини на решење Предлог закона о накнади штете сопственицима стоке, кола, возова и другог прибора и материјала, реквирираних за потребе војске у току минулих ратова, који је предлог закона потписан од још 78 народних посланика.

Овај законски предлог ја ћу као први потписник образложити у Народној скупштини.

За овај законски предлог тражим хитност.

31 јануара 1938 год

Београд

С поштовањем

Радисав Вучетић, с. р.
народни посланик

Потпретседник
Народне скупштине

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О накнади штете сопственицима стоке, кола, возова и другог прибора и материјала реквирираних за потребе војске у току минулих ратова.

§ 1

Свима сопственицима стоке, кола, возила свих врста и осталог материјала, који су путем реквизиције узеле наше и савезничке војне власти у току минулих ратова 1912—1918 године за потребе војске, држава ће дати накнаду у новцу, ако исту сопственици нису до данас примили било у новцу, било у државним папирима или стоци и материјалу.

§ 2

Висина ове накнаде утврђена је у пријавама, које су сопственици реквириране коморе поднели ради исплате својим пуковским окружним командама у смислу наређења Господина Министра војске и морнарице Е.П.Бр. 35260 од 20 маја 1919 године.

§ 3

Право на ову накнаду имају сви сопственици реквириране коморе, који су се пријавили за исплату у смислу поменутог наређења Господина Министра војске и морнарице Е.П.Бр. 35260 од 20 маја 1919 године и то докажу потврдама дотичних војних власти. Али, поред тога, дужни су поднети доказе, да им накнада за одузету комору није дата у обвезницама ратне штете или у стоци. Ти докази могу бити: пресуда суда за ратну штету из које ће се видети да им накнада штете за комору одузету од војних власти није досуђена, или уверење оп-

штинске власти, да дотични није примио из ратног плена никакве стоке ни другог материјала, као накнаду за реквирирану комору.

§ 4

Ову накнаду држава ће дати и то:

Износ до 5.000 у готову новцу одмах по ступању овог закона на снагу, а вишак преко 5.000 динара обрачунаће сопственицима у дуговану порезу, ако ову дугују, а ако не дугују порез издаће им реквизиционе обвезнице са 3% камате годишње са роком за исплату од 10 година.

Овај Закон ступа на снагу кад се обнародује у „Службеним новинама”.

Предлагачи народни посланици:

Радисав Вучетић, с. р.; Тихомир Васић, с. р.; Борђе Јевтић, с. р.; Сретен Кузелевић, с. р.; Максим Тешкић, с. р.; Станко Ђосић, с. р.; др. Драгутин Јанковић, с. р.; Живота Милановић, с. р.; Јеврем Томић, с. р.; Винко Белинић, с. р.; Зејнел И. Страцимир, с. р.; Аћим Поповић, с. р.; Милоје М. Рајаковић, с. р.; др. Часлав Никитовић, с. р.; Влајко Казимировић, с. р.; Марко Р. Ружичић, с. р.; Душан Суботић, с. р.; Јакша Бл. Божић, с. р.; Зарија Јоксимовић, с. р.; др. Милош Рашковић, с. р.; Љубомир Д. Божиновић, с. р.; Бранко Тодоровић, с. р.; Михаило Бошковић, с. р.; Ђура Микашиновић, с. р.; Михаило Стојадиновић, с. р.; Жарко Д. Томашевић, с. р.; Радослав М. Димић, с. р.; Гавран Капетановић, с. р.; Богдан Н. Ерцеговац, с. р.; Отон Гавриловић, с. р.; Васиљ Костић, с. р.; Страхинија Б. Борисављевић, с. р.; др. Бранко Калембер, с. р.; Велимир Ж. Аћимовић, с. р.; Боривоје М. Ђурић, с. р.; Душан Антонијевић, с. р.; др. Вук Вујасиновић, с. р.; Боривоје Д. Антић, с. р.; Александар М. Дачић, с. р.; Стаменко Стошић, с. р.; др. Милан К. Главинић, с. р.; Цветко Јелчић, с. р.; др. Стеван Милошевић, с. р.; Душан Поповић, с. р.; Карло Гајшек, с. р.; др. Јуре Коце, с. р.; Матија Повреновић, с. р.; Живко Николић, с. р.; др. Бранко Миљуш, с. р.; Милан Ђ. Мијић, с. р.; Миладин Величкивић, с. р.; Живојин Димитријевић, с. р.; др. Драган Дамић, с. р.; Секула Зечевић, с. р.; Душан Р. Милошевић, с. р.; Стојадин Димитријевић, с. р.; Ристо Грђић, с. р.; Фрањо Маркић, с. р.; Стеван Симић, с. р.; Мухамед Прељубовић, с. р.; Данило Ђуровић, с. р.; Урош П. Недељковић, с. р.; Љубомир Јовановић, с. р.; Никон Лазаревић, с. р.; Симо Крстић, с. р.; Михаил В. Крстић, с. р.; Стеван Каћански, с. р.; Милорад Веселиновић, с. р.; Миленко Глишић, с. р.; Животије Јевтић, с. р.; Душан Иванчевић, с. р.; др. Мирко Дошен, с. р.; Фрањо Хорват, с. р.; Обрен Савић, с. р.; Живко Даниловић, с. р.; Бранко Добросављевић, с. р.

